

associació de dones periodistes

dones

hivern de 2008 núm. 33 2,50 €

**Treballadores socials,
en primera línia de la crisi**

**Per què no funciona
la Llei de la
Dependència?**

Capdavanteres del treball social

Per Irene Peiró

CONCEPCIÓN ARENAL

(El Ferrol, 1820-Vigo, 1893) va ser la primera dona espanyola en entrar a la universitat, encara que dissimulant la seva presència sota roba masculina. Amb aquesta determinació, va enfrontar-se a diverses injustícies socials, entre elles la discriminació de la dona, però també la precària situació dels presos i dels més pobres. La seva afilada ploma la va portar a escriure diverses obres, com *El derecho de gracia ante la justicia* o *La beneficencia, la filantropía y la caridad*.

Però sempre va posar per davant l'acció directe, a la qual donava més valor que a les teories: escrites, deia, però no practicades. Per això va crear organitzacions com la Societat de Dones de la Corunya, per fomentar la cultura entre les recluses, o la Constructora Benèfica, per facilitar l'accés a l'habitatge als més pobres. La seva sensibilitat davant del dolor va ser sempre el motor de la seva tasca social.

MARY E. RICHMOND

(Belleville-Estats Units-, 1861-1928) va arribar al món de la beneficència de forma casual, quan una de les seves tietes la va introduir amb 18 anys en una organització benèfica de Baltimore, i acabaria convertint-se en una de les principals fundadores del Treball Social. En un moment en què el treball caritatiu estava reservat a les dones riques i acomodades, Richmond va posar les bases per millorar l'organització i sistematitzar aquesta activitat. El mètode d'aquesta nova ciència social el va exposar a les seves obres *Social Diagnosis* (1917) i *What is social case work?* (1922).

Les seves reflexions són revolucionàries per una època en què es considera els pobres i els marginats culpables dels seus propis mals. Richmond és una de les primeres en exposar que l'origen d'aquests problemes està en el context social i polític dels individus.

GLÒRIA RUBIOL

(Barcelona, 1933) és una de les majors impulsores dels serveis socials a Catalunya des dels anys 60. La seva experiència a peu de carrer com a assistent social dels barris del Somorrostro i del Besòs i els seus amplis coneixements acadèmics —és també doctora en Història contemporània— la van portar aviat a la direcció dels recent creats col·legis i organitzacions professionals del sector. Ha estat Presidenta de l'Associació d'Assistents Socials de Barcelona, vicepresidenta del Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social de Catalunya i fundadora de l'Institut de Treball Social i Serveis Socials de Barcelona. Molt interessada en conèixer el model de serveis socials d'altres països, ha viatjat a Anglaterra, Suècia o Israel, a més de publicar diverses obres sobre l'organització d'aquest servei públic a Europa. Una àmplia especialització que li ha fet valdre la confiança de les institucions per a la redacció de diversos projectes de llei. L'últim exemple és la seva participació en la redacció de la nova llei catalana de serveis socials.

MARIA PILAR MASSANA

(Solsona, 1951) sempre s'ha caracteritzat pel seu compromís amb la millora dels serveis socials a Catalunya. Com a presidenta de l'associació més representativa del sector de la Barcelona dels anys 80, va ser una de les precursoras del Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya. Dels seus 36 anys d'experiència professional, n'ha treballat 29 a l'Ajuntament de l'Hospitalet i va ser en aquest mateix municipi on es va estrenar com a assistent social del barri de Can Serra. Dins i fora de la feina, Massana es defineix com una activista. Alhora que ha treballat per millorar l'organització dels serveis socials, s'ha implicat també en molts altres moviments polítics i ciutadans, com la Plataforma Aturem la guerra, de la qual és portaveu.

hivern de 2008
número 33

sumari

2 elles també hi eren
Capdavanteres del treball social
Per Irene Peiró

4-11 quan totes les dones
Treballadores socials, en primera línia de la crisi
Silvia Artés, Meritxell M. Pauné, Montse Puig

12-14 a favor nostre
Les cuidadores i la cura, un tema públic
Text: Laia Serra Fotografia: Ahlam Shibil

15-17 fem-esport
L'activitat física, amb ritme i companyia
Per Inma Sebastia

18-19 així ens veuen
Les notícies de violència masclista
Per Elvira Altés
Coordinar-se per influir
Per Júlia López

20-21 dones que remenen les cireres
Montse Maresch, directora general d'Ikea per Espanya i Portugal
Per Marta Parreño

22-23 pensar en clau del XXI
Per què no funciona la llei de dependència?
Textos: Pilar Malla, Síndica de Barcelona i M. Pilar Puig Giner, presidenta del Col·legi de Treballadors Socials
Il·lustració: Toni Batllori

24-30 l'administració administrada
Projectes i programes
Secció coordinada per Marta Corcoy

31 de cara a la paret
a càrrec de la Cantant Calva
Il·lustració: Nani

32-33

125 anys de l'escola de la dona, per Irene Peiró

34-36 àlbum de fotos

Resistents, la cultura com a defensa
Text i fotografies: Pilar Aymerich

37-39 sofregit cultural

Carme Solé Vendrell, per M. Eugenia Ibáñez
Propostes d'actualitat, per Esther Molas

41 especials i especialistes

Anna Gea i Ingrid Cornet, pilots de moto
Per Eulàlia Sòria

42-43 homes de fer feines

Isma Prados, cuiner
Text: Aurora Antón
Fotografia: Esther Sanromà

 Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones

 Diputació de Barcelona
xarxa de municipis

 PARLAMENT EUROPEU
Oficina a Barcelona

Revista associada a:

dones

Barcelona, hivern de 2008, núm 33

Consell de Redacció
Montserrat Puig, Mª Eugenia Ibáñez, Pilar Aymerich, Montserrat Minobis, Marta Corcoy, Elvira Altés, Esther Molas

Coordinació: Elvira Altés
Coord. tècnica: Marta Corcoy
Correcció: Esther Molas
Secretària de redacció: Vanessa Teixidor

Disseny gràfic i maquetació: Alicia Gómez
(Estudi Villuendas + Gómez)
Impressió: El Tinter
Dipòsit legal: B-44.200-2000

Edita:
Associació de Dones Periodistes de Catalunya
Rambla de Catalunya 10, 3r. Tel: 93 412 11 11/ 93 412 46 56 E-mail: adpc@adpc.cat Web: www.adpc.cat
Subscripcions: www.adpc.cat

Impress en paper ecològic

Treballadores socials, en primera línia de la crisi

El treball social és una professió majoritàriament desenvolupada per dones. Ho ha estat històricament i encara es manté vigent: avui en dia continua sent un sector on les dones en són les protagonistes. Una feina que suposa una gran capacitat d'empatia i de comunicació i que ha d'aconseguir donar suport a persones que viuen una situació de crisi personal o familiar. Reivindiquen la importància de la tasca social que fan i la necessitat creixent que hi ha a la societat actual de professionals del treball social.

Per **Sílvia Artés**

El treball social s'ha vist habitualment com una professió d'assistència i suport a les persones més desfavorides. Però aquesta realitat fa temps que ha canviat i es pot afirmar que la figura de l'assistent social va molt més enllà d'algué que ajuda o es fa càrrec d'una persona pobre: són professionals que han d'apropar-se a la situació d'un

individu, d'un grup o d'una comunitat i donar-los les eines per tal que puguin solucionar i sortir de la seva situació de crisi. Rebutgen el paternalisme assistencial i promouen un recolzament i assessorament que permeti als seus usuaris conèixer i descobrir els seus propis recursos per tirar endavant, millorar la seva situació i adquirir autonomia per solucionar els moments de crisi. La presidenta del Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya, M^a. Pilar Puig Giner, ho explica dient: "Som agents de canvi: fem aflorar les capacitats dels individus i dels grups perquè puguin ser ells qui provoquin els seus propis canvis que ajudin a la resolució del problema. Nosaltres hem d'ajudar-los a fer aflorar les seves capacitats, per sortir de la situació en què es troben".

La situació actual de crisi complica la feina d'aquests professionals: hi ha més demanda, però no més recursos i és

Fotografies facilitades per Montserrat Colomer del seu arxiu personal.

que “les necessitats sempre van per davant dels recursos, les necessitats no es pal·lien del tot mai”, diu Puig Giner, i destaca les situacions de tensió amb què es pot trobar un professional: “Avui la gent és més conscient dels seus drets i els exigeixen amb més contundència: la gent té clar el que vol i exigeix els seus drets, cosa que tensiona quan no tens els recursos, perquè aquests no s'estableixen en funció de la demanda”.

Carme Massip, que actualment està treballant a l'àrea de salut mental de l'Hospital de Sant Joan de Déu, també considera que “hi ha sempre un desfasament entre les necessitats de la gent i la resposta que es dona des de les institucions, hi ha canvis legals, sobre el paper, però no reals”.

El principal problema que afronten en aquests moments des de totes les àrees de treball ve derivat del desplegament de la Llei de Dependència: els usuaris estan reclamant rebre les ajudes, han necessitat suport i assessorament per tramitar-les i ara, els que encara no les han rebut, tornen a necessitar ajuda per reclamar-les.

La situació econòmica repercuteix

La situació actual de crisi i les conseqüències que està tenint sobretot sobre les persones amb menys recursos econòmics ja la veien a venir les i els assistents socials: treballen a primera línia i coneixen la situació amb què s'enfronten moltes persones i famílies. La situació econòmica repercuteix directament en els serveis socials que és on arriben les demandes quan no es pot fer front a una despesa vital. “Cada cop hi ha més demanda, tant per cobrir necessitats bàsiques com per aconseguir aliments, per pagar medicaments o per tenir un habitatge”, explica l'assistent social Imma Miret.

En aquest sentit, aquí cal trencar tòpics que mostren que els serveis socials s'adrecen als sectors més desfavorits de la nostra societat, els pobres, perquè cada cop hi ha més gent que es pot trobar en una situació crítica. Maria Ramos, treballadora social, gerent de l'Associació Catalana de Malalties Neuromusculars i vicepresidenta del Col·legi, ho diu molt clar: “Els serveis socials són un servei universal per a tothom: no és només pels pobres com es creu.

Maria Ramos

Ara, amb les separacions de les famílies i la disgregació social, la gent necessita més ajuda. Aquest és un aspecte molt important i calen professionals per tot tipus de casos, no només pels marginals”. En aquesta línia vol posar de manifest que els treballadors socials han d'anticipar-se als problemes i buscar alternatives i solucions: donar cobertura abans que es generin problemes, i n'avança un: “Les classes mitjanes estan sent excloses del sistema i aquí ens hauríem d'avançar”.

Projecció i demanda social

Ens trobem davant d'una professió amb molta demanda, només té un 7% d'atur i l'ocupació principalment està al sector públic: un 62% dels treballadors socials estan a l'àmbit públic, un 32% al privat, i un 6% al concertat, segons dades del Col·legi. La gran majoria, doncs, es dedica a l'àmbit públic, mentre una bona part del privat l'ocupen associacions, ONG, fundacions, etc., l'anomenat tercer sector. Un nou jaciment d'ocupació amb moltes demandes, ja que con-

25 anys del Col·legi

El Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya és clar reflex de la realitat de la professió. Una tasca professional que fan majoritàriament les dones, cosa que es reflecteix també en els llocs de responsabilitat que ocupen a la Junta de Govern del Col·legi: de 8 membres, 2 són homes, i en el nombre de col·legiats, en total són 4.934, dels quals 315 són homes i 4.519, dones.

Enguany celebren el seu 25è aniversari. El mes de novembre s'han fet els actes de cloenda: una jornada en la que s'ha parlat de l'estat de la professió en el marc de la societat del segle XXI, del present, passat i futur del Col·legi i també es va aprofitar aquesta trobada de professionals per presentar l'estudi de la professió.

Imma Miret

Grup d'assistents socials participants al darrer congrés de la professió.

sideren que estan fent una funció social, omplint un espai que l'administració no cobreix i que han d'assumir una feina precària, perquè treballen amb convenis anuals i amb sous baixos.

Les seves demandes acaben de tenir resposta, ja que la Generalitat ha anunciat que canviarà el sistema actual de subvencions anuals a aquestes entitats, per convenis: justament el finançament ha estat una de les reivindicacions del tercer sector que fins ara funcionava amb subvencions anuals, cosa que no els permetia planificar més enllà d'un any. Aquestes entitats atenen a col·lectius com infància, famílies, gent gran, discapacitats, drogodependents, etc. Es calcula que en set anys es crearan 50.000 nous llocs de treball.

El sector privat és minoritari, són molt pocs els assistents

que s'han establert pel seu compte. L'aspecte mercantil s'ha dissociat del treball social. Tot i així, hi ha qui ha decidit tirar endavant la seva pròpia empresa. És el cas de Leila Nomen que té un gabinet on treballa com a assistent social i com a psicòloga. Ella considera que aquesta professió "té molta sortida professional i no sabem veure-hi la part comercial que té el poder ajudar a persones d'una forma que l'administració no cobreix". Tot i que el volum de feina li arriba més com a psicòloga, en la tasca d'assistent social assessora, orienta i dona suport a usuaris que visiten el seu centre per qüestions de drogodependències, gent gran, discapacitat, salut mental i per tràmits al voltant de la Llei de la Dependència.

Una professió feminitzada

La gran majoria dels professionals del treball social són dones: un 93,4% de col·legiades a Catalunya. Una feina tradicionalment vinculada a les dones, ja que és una tasca assistencial, de cura dels altres i que sempre s'ha atribuït a les dones. De fet, aquesta identificació de l'assistent social amb les dones, ja es remunta a la primera formació acadèmica que hi va haver a Espanya: el 1939 els primers estudis eren a l'*Escuela de Formación para el Hogar y Obras Sociales Femeninas* i s'obtenia el diploma d'Auxiliar Social. No va ser fins el 1964 que es reconeix oficialment el títol d'Assistent Social. El gran salt qualitatiu va arribar el 1984 quan es reconeix el títol oficial universitari de Diplomada. I ara torna a haver-hi un altre salt al consolidar-se com a titulació superior i convertir-se en Títol de Grau en Treball Social.

Aquesta és una professió que sovint no ha rebut el reconeixement social que es mereix i que ha tingut poc prestigi i poca valoració social. Carme Massip, treballadora social, diu: "S'ha considerat una professió assistencial, de tenir cura de l'altre, una feina feta sobretot per dones, tot i que

Leila Nomen

“ No hi ha una cultura en serveis socials, hi ha poca informació sobre la nostra feina i, en aquest país, tot allò social no importa ” diu Carme Massip

està canviant i cada cop hi ha més homes. Aquest és un dels factors que fa que sigui una professió molt desprestigiada. Un altre factor és que no hi ha una cultura en serveis socials, hi ha poca informació sobre la nostra feina i en aquest país tot allò social no importa, és un problema d'informació i de cultura”. La presidenta del Col·legi, Pilar Puig Giner coincideix a dir que no s'informa bé de la professió perquè: “El mitjans de comunicació donen una imatge que no és la real, però la societat en general valora la nostra figura. La legitimitat davant de la societat la tenim, el prestigi el dona la legitimitat social”.

Maria Ramos, que treballa al tercer sector, és contundent al dir: “No tenim cap reconeixement social: les connotacions són d'una dona que està al servei dels altres, però nosaltres hi tenim part de responsabilitat, no hem trencat els tòpics. Hem de sortir més a les plataformes públiques, escriure, publicar, parlar, sortir al carrer i reivindicar-nos”.

Ara, amb la nova titulació superior, aquesta situació pot canviar. Era una demanda històrica, ja que amb la diplomatura no es podia escalar llocs a l'administració i tenir més responsabilitat. Fins ara no podien fer el doctorat, amb la qual cosa la investigació en el camp del treball social era mínima.

Imma Miret considera que aquesta ha estat una professió “amb poca projecció i ascensió”. Aquesta assistent social afirma: “No hi ha càrrecs directius i per això, en part, és una professió feminitzada. No hi ha tants homes, perquè no té reconeixement social i com a treballadora social et quedes treballant a la base”.

Una feina dura

I treballar a la primera línia de foc també fa que sigui una feina dura: estan amb contacte directe amb gent que té necessitats molt específiques i que viu una situació de crisi i d'angoixa en molts casos. En aquest sentit, la presidenta del Col·legi considera que “no es cuida prou el suport que ha de tenir el personal que treballa a primera línia”. Puig apunta algunes propostes: “Caldria, per exemple, un temps sabàtic de cara al públic, canviar d'ubicació dins de la feina per no estar tant de temps de cara a la galeria”. Tot i aquesta situació, no té la percepció que hi hagi gaires baixes i afirma que “per la càrrega que es té no hi ha massa baixes i hi ha un bon nivell de compliment”.

L'opinió d'Imma Miret és contraposada. Ella pensa que “és una professió amb moltes baixes: no hi ha recursos, hi ha angoixa i a vegades no et creus la importància que té la teva feina per l'altre. És una professió molt dura i estem mancats de recursos tècnics i de formació específica”.

Un altre element important per la seguretat i cobertura dels professionals és la col·legiació, ja que suposa un recolzament i una protecció pels seus membres. Avui en dia per llei només s'han de col·legiar els qui treballen al sector privat, al públic no cal. Això, per a la presidenta del Col·legi és un error. “Nosaltres, les i els treballadors socials informem

sobre temes vitals per moltes persones i famílies, com per exemple, la custòdia dels fills, incapacitacions... són informes que es tenen en compte en processos judicials, per exemple. El col·legiar-se dona garanties i suport”. A més, Pilar Puig Giner, reivindica millores pels que treballen al sector privat i al tercer sector perquè “hi ha diferències salarials respecte als que treballen a l'àmbit públic: la precarietat laboral incideix directament en la qualitat del servei, no pot ser que aquests professionals tinguin precarietat laboral”.

El treball social és una professió de primera necessitat, cada cop hi ha més demanda i la nostra societat exigeix solucions i respostes ràpides a situacions de crisi. I els usuaris que necessiten aquestes serveis ja no són només les persones amb menys recursos econòmics o amb problemes de desestructuració familiar: tothom és susceptible de necessitar l'assessorament d'un professional del treball social, un professional, que a més viu i cospa de primera mà els canvis socials. ■

Participants al congrés d'assistents socials.

Treball Social: el substrat de moltes altres professions

El testimoni de quatre dones que van estudiar Treball Social als anys seixanta i han brillat més tard en altres àmbits professionals. La riquesa de saber escoltar i contextualitzar les ha acompanyat en el periodisme, la justícia o la política.

Per Meritxell Martínez i Pauné

Remei Bona i Puigvert

Sabadell, 1945

Magistrada del Jutjat de Vigilància Penitenciària número 4 de Catalunya

“Haver estudiat Treball Social i haver exercit com a assistenta social m’ha servit al llarg de tota la meua vida”, explica la jutgessa, que també va treballar durant 10 anys com a advocada. L’entrada a la professió va evidenciar que la formació rebuda havia estat massa teòrica: “El treball amb grups, per exemple, el vam experimentar per primer cop en la praxis”. L’especialitat de Desenvolupament Comunitari o *Casework*, als anys 60, significava implicar-se en la transformació de la realitat i requeria treballar “mig en superfície, mig en la clandestinitat”, perquè no totes les reunions que calia organitzar eren legals. En els anys de Treball Comunitari va entrar en contacte amb Comissions Obreres (CCOO) i el PSUC i va

entrar a militar-hi. Per a ser una bona professional del Treball Social, segons Bona, cal vocació: “Has de voler tractar amb la gent, arremangar-te i treballar des de la base”. És autora de l’estudi *Problemas específicos de la mujer reclusa*, dins del llibre *Vigilancia Penitenciaria: VIII Reunión de jueces de vigilancia penitenciaria*. Assegura que el bagatge acumulat, no només en Treball Social, sinó també en totes les etapes professionals prèvies a la magistratura, l’ajuden cada dia en molts detalls. Per exemple, estar familiaritzada amb el llenguatge dels informes d’assistents socials li permet captar-ne més matisos.

Montserrat Puig i Mollet

Terrassa, 1947

Periodista i productora de concerts i òperes

A més de treballar a Catalunya Música i ser presidenta de l’Associació de Dones Periodistes de Catalunya (ADPC), va exercir com a assistenta social a Sant Boi de Llobregat i com a docent d’aquesta disciplina a l’Escola de Treball Social del Clínic (avui Escola Universitària de Treball Social de Barcelona).

Va cursar els Estudis d’Assistent Social a l’Escola de Treball Social de Sabadell-Terrassa entre 1966 i 1969, especialitzada en Desenvolupament Comunitari. La manca de serveis bàsics, les males condicions dels habitatges de protecció o la nul·la connexió en autobús de l’àrea on treballava, a Sant Boi, la van empènyer a participar en les mobilitzacions veïnals: “Fèiem manifestacions, assemblees i fulls

informatius, i jo intentava que algun diari publicés articles sobre el conflicte i burlés la censura”.

En la formació rebuda hi va trobar a faltar més coneixements sobre sindicats, partits i associacions civils, que aleshores eren il·legals i no s’impartien a l’Escola. Més tard va cursar Periodisme a la UAB (1974-1979), una carrera per la que, segons ella, li va ser molt útil l’aprenentatge com assistenta social: “Aprendre a escoltar a la persona, entendre que cadascuna és única i diferent, em va ajudar molt”. Considera que la docència actual en Treball Social és, com la professió, “massa tecnòcrata, teòrica i administrativa” i que per exercir amb professionalitat és imprescindible tenir una bona dosi de vocació, “el cuquet de voler transformar la societat”.

Rosa Maria Ferrer i Valls

Igualada, 1952

Parlamentària pel PSC-CpC
i vicepresidenta del Consell
General de Col·legis Oficials
de Diplomats en Treball
Social i Assistents Socials

Amb un perfil ben polivalent, Ferrer ha cursat estudis de Treball Social (UB), Periodisme (UAB) i Psiquiatria i Psicologia Social (UB). Va exercir per primer cop en un col·legi de Collblanc, on aplicava dinàmiques de grup amb pares i alumnes i contribuïa a renovar la línia pedagògica de l'escola. Com a treballadora social, però, l'etapa laboral més important i duradora va ser a l'empresa Telefónica. Allà s'encarregava "d'atendre les necessitats sociolaborals dels treballadors i també les individuals i familiars", com explica ella mateixa. Les comissions on va participar tractaven, per exemple, la prevenció de l'absentisme laboral, la cobertura de la mútua sanitària o les prestacions per a discapacitats.

L'actual parlamentària assegura que a través del Treball Social va aprendre molts coneixements i habilitats valuoses per

a la política, com l'anàlisi del context de les situacions, l'escolta activa, l'empatia i les diverses tècniques per a entrevistes i dinàmiques de grup. Ha estat professora associada de la UB en la diplomatura de Treball Social durant 14 anys i lamenta que el gran augment d'alumnes hagi reduït les possibilitats de pràctiques que es feien al llarg de la carrera: "Abans cada alumne feia pràctiques en els tres cursos, mentre que ara només se'n fa a l'últim". Afirmar que "la societat evoluciona més de pressa que la formació", però que és possible adaptar-se a qualsevol canvi si es té "una formació sòlida en els principis del treball social, en habilitats i tècniques".

Esperança Esteve i Ortega

Barcelona, 1951

Diputada al Congrés pel
PSC-PSOE

És diplomada en Treball Social per la Universitat de Barcelona (UB), en Funció Gerencial d'Administracions Públiques per ESADE i en Direcció i administració d'Empreses per la Fundació Emi, de la Universitat Ramon Llull. El seu currículum com a política i com a assistenta s'entrellaça constantment, a través de càrrecs en institucions i fundacions dedicades als serveis socials. En són exemples les etapes com a directora de l'Àrea de Serveis a la Persona i Sostenibilitat a l'Ajuntament de Barcelona, com a Comissionada per a temes d'Immigració al consistori de Santa Coloma de Gramenet o com a vocal de les fundacions Trinijove, Pere Tarrés i Torres Gasset. També ha estat docent de Treball Social durant una dècada (1985-1995) i cap d'estudis els tres cursos següents. Assegura que l'aprenentatge que més l'ha enriquit és "entendre les dinàmiques d'inclusió i exclusió socials en els territoris" i, en detectar necessitats, "saber passar de l'individu al

col·lectiu i viceversa". Esteve explica: "Quan treballem sobre el territori, sobretot allò col·lectiu, també incidim en la vida de moltes persones individuals". Reivindica que Treball Social s'equipari a les llicenciatures de quatre anys després de l'adaptació als graus del procés de Bolonya, perquè sinó "la necessària introducció a les diverses ciències socials no deixa prou temps per a l'especialització". La condició de diplomatura, segons Esteve, ha limitat el creixement teòric del Treball Social, l'oferta d'estudis de tercer cicle i la publicació de bibliografia pròpia. Com que no era possible doctorar-se en Treball Social i fer recerca teòrica, "ha calgut créixer a través d'altres professions, com l'antropologia, la sociologia o la psicologia". Reclama més "suport i reconeixement" de la professió, "perquè és una responsabilitat molt gran intervenir sobre les persones".

... ASSISTENT SOCIAL

Montserrat Colomer i Salmons

He treballat sempre d'assistent social i he exercit la professió en diferents àmbits de treball: en atenció primària, en la formació d'estudiants de treball social i en planificació i direcció de serveis. Ara que ja fa temps que estic jubilada, miro tots aquests treballs i els estimo com a elements importants que m'han ajudat en la meua formació personal, a comprendre millor els altres i a valorar la seva capacitat de créixer en les circumstàncies més adverses, sempre que trobin algú que els accepti i els doni la mà.

Recordo molt els anys de treball al costat del doctor Moragas, a l'Institut de Pedagogia Terapèutica. Allí vaig aprendre una pedagogia personalitzada i creadora. També el treball a l'Escola d'assistents socials de Manresa, on des dels inicis vaig ser-ne la directora. Recordo el que jo en dic "la comunitat escola", és a dir, els promotors de l'entitat, els professors, l'equip directiu i els alumnes, on cadascú hi realitzava el seu paper amb il·lusió de fer alguna cosa en bé de la societat catalana en aquells moments quan la situació política era ben tancada als valors socials que nosaltres intentàvem promoure.

El treball social en el barri de la Mina, acollint les famílies procedents de sectors de barraques de la ciutat de Barcelona, va ser una experiència inoblidable. Passar de la barraca a un pis no és fàcil; i encara menys quan els pisos són marginadors pel volum dels blocs, per la seva edificació en zona aïllada d'altra població, per l'adjudicació arbitrària. Però, en el fons, els éssers humans tots tenim uns mateixos sentiments: el reconeixement de la pròpia dignitat i estimació per part dels altres, és necessitat primària com el menjar i el dormir. I és principalment en aquest aspecte que vàrem treballar en equip les tres assistents socials destinades al barri, juntament amb els mestres i líders de la pròpia població.

L'experiència del meu treball en els diferents àmbits, ha estat el meu crèdit en la responsabilitat de la formació d'estudiants. L'ensenyament que impartia, no es fonamentava en llibres teòrics, sinó en la realitat viscuda professionalment.

L'any 1979 va ser per a mi un canvi molt important: passar del treball d'atenció primària a la participació de la planificació de serveis a l'Àrea de Serveis Socials de l'Ajuntament

FOTO: TATÉ CABRÉ

Tota una vida

Montserrat Colomer és una professional tot terreny. Inicià els seus estudis d'assistent social tot just acabada la guerra civil, al curs 1939-1940, i des de les hores ha exercit la professió en diferents camps del treball social: el treball directe d'atenció a persones o grups en empreses o en barris com la Mina i la tasca docent realitzada en escoles de treball social en la formació de nous professionals. També va formar part del primer equip dels consistoris democràtics que va treballar des de l'Ajuntament de Barcelona en la planificació de serveis. La seva dilatada experiència l'ha difós a través de la publicació de diferents articles i llibres especialitzats. Recentment, el Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social li ha atorgat la Medalla d'Or Individual al Treball Social pels mèrits demostrats al llarg de tota una vida.

E. A.

de Barcelona creada amb el nou consistori després de les eleccions democràtiques. Un treball absorbent però realitzat amb molta il·lusió pel canvi polític que en aquells moments s'estava realitzant en la nostra societat.

Estimo tots els treballs que he realitzat. He acceptat sempre el repte que suposa començar una nova responsabilitat. No és pas que no hagués tingut dificultats, fracassos, moments de desànim... Però els anys fan de sedàs i a la memòria queda allò gratificant pel que hem treballat i lluitat. No voldria que donéssiu a aquestes ratlles un to triomfalista: són només una reflexió, sobre el paper, d'activitats professionals viscudes freqüentment amb una realitat humana amb moltes persones socialment oblidades. ■

Mig segle i una pila d'il·lusions

Es commemora el cinquantè aniversari de l'escola de Formació Social Sabadell-Terrassa amb diversos actes culturals

Per Montserrat Puig

Què significava a l'any 1957 la creació d'un centre de formació per a capacitar a les noies en Treball Social? Ni més ni menys que una oportunitat per a aquelles joves que no podien entrar a la Universitat ni traslladar-se a Barcelona. La carrera d'Assistent Social era una professió nova i carregada de futur. Així, durant 15 anys a les aules de Sabadell es van formar diverses promocions de noies, un percentatge important de les quals va començar a exercir.

Qui van ser els padrins del nou centre, el sisè de l'Estat? Els empresaris i l'església. L'Institut Sallarès i Pla, va prendre la iniciativa, en un moment en què la indústria creixia amb rapidesa i la mà d'obra immigrada també i molts joves empresaris volien anar una mica més enllà de la beneficència.

De fet, l'Escola d'Assistents Socials Sabadell-Terrassa va comptar amb el suport de diverses entitats empresarials, el Gremi de Fabricants, l'Associació Catòlica de Dirigents, la Cambra Oficial de Comerç i Indústria de Sabadell, la Caixa d'Estalvis

de Sabadell i l'Institut Industrial de Terrassa, entre altres. L'Escola es va ubicar, des del primer fins a l'últim dia, a la seu del Gremi de Fabricants de Sabadell.

El nou centre tenia la tutela acadèmica, de l'església, en concret del Bisbat de Barcelona, però deixant molta llibertat pel que fa al funcionament de l'Escola.

450 noies van passar per les aules, en uns estudis de grau mig (en aquell moment no reconeguts) que duraven tres anys, i on a més de Psicologia i Sociologia, s'ensenyaven les tècniques i metodologies del Treball Social, és a dir, atenció individualitzada, tècnica de l'entrevista, dinàmica de grup i treball social comunitari.

La primera directora va ser Josefina Ripoll, dona amb gran empena que feia també de professora i predicava la importància del Treball Social a les empreses, i la segona i última directora va ser Mª Josefa Vilaseca. Però en aquells anys, ja els 60, cal parlar d'altres noms de professores que van imprimir el seu estil a l'Escola de Sabadell-Terrassa. Una d'elles

va ser Mª Teresa Gabarró. Ella feia classe de dinàmica de grup, i alguna temporada també va ser cap d'estudis.

Dues germanes de Sabadell destaquen a la professió, Montserrat i Carme Obradors; la Carme es va fer cèlebre per ser una de les primeres AASS, que va escriure un llibre sobre l'experiència pràctica del Treball Social, *La integració del suburbio en la comunidad* (1964). La Montserrat va ser un puntal de l'Escola durant una pila d'anys.

Podem observar diferències entre les promocions, però des de meitat dels anys 60 arribaren nous aires a l'Escola. Els vents de renovació, de lluita social, entraren subtilment a les aules, amb la complicitat d'algun professor i també d'algunes caps de pràctiques que ensenyaven, o millor, feien descobrir allò que no deien els llibres i les metodologies de treball social: la lluita social i política.

En aquests 50 anys s'ha fet el camí que va de la beneficència als drets socials, però un grapat de professionals ho van aprendre a les aules de Sabadell. ■

dones

Butlleta de subscripció

- ☐ Em subscric a la revista **Dones** pels quatre números de l'any per l'import total de 10
- ☐ M'interessa l'oferta especial dels primers 32 números de la revista **Dones** per un import de 64 € + despeses d'enviament
- ☐ Autoritzo a l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya perquè carregui al meu compte o llibreta l'import:

Nom

Cognoms

Adreça

Població Codi postal

Telèfon

Adreça electrònica

Forma de pagament mitjançant rebut domiciliat al meu compte
número

del banc o caixa

Associació de Dones Periodistes

Ens podeu tornar aquesta butlleta per correu postal,
per fax al **93 317 83 86** o bé per correu electrònic: **adpc@adpc.cat**

Les cuidadores i la cura, un tema públic

Text **Laia Serra Valls**

Fotos **Ahlam Shibil**

“La ciutadania inclou tot el que està a l’altre costat de la lògica acumulativa androcèntrica. Inclou múltiples formes de viure. És una construcció social activa, va més enllà de rebre drets de forma passiva, en la qual ens reconeixem i som subjectes escollint. El simbòlic hi està inclòs. I el dret a ser cuidat”.

Amaia Pérez Orozco, de *Precarias a la Deriva*, a una trobada a Ca la Dona

Les paraules que encapçalen aquest escrit són fruit d’una reflexió compartida al grup Dones i Treballs (on tinc la sort de poder aprendre, tot estant entre dones) i del meu desig d’explicar unes reflexions que em semblen evidents i bàsiques i, a la vegada, es converteixen en una mena d’ideal inabastable.

El sistema socioeconòmic actual ha arribat a un col·lapse, una crisi. I em refereixo a la crisi de la cura. Sí, hi ha més d’una crisi.

T’he de cuidar? M’he de cuidar? Sóc dependent? O autònoma?... Aclarim conceptes: què vol dir cuidar?

Quan parlem de cura, parlem de fer possible que l’espècie humana visqui. Parlem de sostenibilitat. Humana, social i ecològica; ve a ser el mateix.

Cuidar és un fet universal i inevitable, és el fil conductor en totes les societats. És atendre les necessitats de les persones per ser autònomes. Cuidar és un continu, perquè els humans sempre tenim necessitats. Necessiten cures totes les persones sense distinció.

Què és la dependència?

Cuidar, com hem vist, no respon inevitablement a la dependència definida en el *Llibre Blanc de la Dependència* com “un

estat en el qual es troben les persones que per raons lligades a la falta o la pèrdua d’autonomia física, psíquica o intel·lectual, tenen necessitat d’assistència i/o ajudes importants per realitzar els actes corrents de la vida diària i, de forma particular, els referents a la cura personal”.

La dicotomia entre ser dependents o independents amaga que els éssers humans som sempre interdependents, i dependents en alguns moments de les nostres vides. No només són dependents les persones grans o amb discapacitats físiques, psíquiques o sensorials. També ho són les criatures, les persones adultes en certs moments de la vida, com ara en el transcurs d’una malaltia, també són dependents les persones que, tot i tenir totes les capacitats intel·lectuals i físiques intactes, no saben tenir cura de la llar o d’ells mateixos.

Mistificació de la cura

La feina de cuidar ha estat històricament assignada a les dones, dins l’esquema de la separació sexual de la feina (a les famílies). Les dones hem entomat totes les tasques que la cura implica al llarg de molts segles. Ha estat una feina invisible.

Respecte al valor que s’ha donat i es dona a aquesta feina, en el debat que duem a terme al grup de Dones i Treballs ens hem trobat amb una paradoxa: la feina de la cura no ha

estat reconeguda. Però això no vol dir que no s'hagi valorat. El patriarcat ha valorat molt la dona que cuida. Però, si mirem més enllà, identifiquem una valoració sense *prestigi*. S'ha considerat (de forma més o menys explícita) que a les dones *els correspon* fer aquesta tasca. És la *mística de la cura*: la feina de la cura considerada un *do*, un *regal* de les dones als homes, els fills, les filles, les persones grans, les persones malaltes. Un regal que *les dones fan perquè han de fer*, perquè *ho fan bé*, això de *cuidar*.

Aquesta idea amaga que la cura ha estat una feina totalment relegada al món privat. No s'ha comptat amb aquesta feina en la construcció del sistema econòmic i social. L'estat del benestar s'ha construït donant fet que la feina bàsica de la cura la feia *algú*. Les dones. El nostre estat del benestar s'ha sustentat sobre una feina invisible però totalment necessària.

En correspondència amb això, en el món públic, en el pla laboral, es recompensa la feina de cura remunerada amb condicions laborals precàries. Les feines que tenen a veure amb la sostenibilitat de la vida, que atenen necessitats bàsiques -la neteja, la cura de la llar, igual que la cura de persones que no saben o que no es poden valdre per si soles- estan desvalorades (econòmicament), i desprestigiades. Requereixen habilitats i coneixements, però estan menystinguts socialment.

Les necessitats bàsiques no s'han volgut incloure en l'engranatge del sistema, s'ha fet veure que no hi eren. Però les necessitats bàsiques han de ser ateses perquè ens puguem desenvolupar com a persones i com a societat. Han de ser reconegudes i visibles, així com les persones que ho fan.

Davant la crisi, globalització

La població envellix, d'una banda, i s'ha trencat la divisió sexual del treball en l'àmbit públic, de l'altra: les dones s'han incorporat al mercat laboral. Hi ha hagut un buit, un bloqueig. Un excés de demanda -de cura- i una oferta que no ha donat l'abast.

Ja coneixem la doble i triple jornada de les dones. I no n'hi ha hagut prou. Estem en crisi de la cura.

Sense que es plantegés la cura com un tema social, sinó privat i de cadascú (cadascuna), les dones, pel seu compte, han estat creant xarxes i enginyant-se maneres per poder seguir cuidant. Les dones amb menys temps i més poder adquisitiu van començar, fa dues dècades, a contractar persones -dones, majoritàriament- immigrants.

Va començar la construcció de les cadenes globals de cura: "Cadenes de dimensions transnacionals que es conformen amb l'objectiu de sostenir quotidianament la vida, i en les quals a les llars es transfereixen treballs de cura d'uns a uns altres en base a eixos de poder, entre els quals destaquen el gènere, l'ètnia, la classe social i el lloc de referència", explica Amaia Orozco al document de treball *Cadenas de cuidado* (2007). Es refereix al gran nombre de dones immigrades que estan fent les feines de cura a les llars del nostre país. Aquesta crisi de la cura ha motoritzat la feminització de la immigració, i té importants conseqüències en

les vides i les famílies i en l'estructura social. Entre d'altres, i amb tot el que això significa: qui cuida les famílies d'aquestes dones?

Les implicacions que aquesta construcció té en la nostra societat es fan evidents si ens preguntem: què passaria si tornessin als seus països d'origen totes les persones que estan cuidant de les persones aquí?

Feta la llei...

La llei de la Dependència sí que ajuda moltes persones que abans no rebien cap suport econòmic i ara sí. Sobre això, res a dir.

Però no pot quedar-se aquí. El canvi de perspectiva total, de simbolisme, no ha arribat. De moment persisteix el pacte social patriarcal que assumeix que les dones cuiden. Que les dones han de cuidar. Per obligació. Física o moral.

Els recursos amb els quals s'ha dotat la llei revelen el caràcter paliatiu i la superficialitat de la solució que ha aportat la llei. Resulta aberrant que, com escriu Albert Recio, catedràtic del departament d'Economia aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona, "hi ha seriosos riscos que es desenvolupi un servei de dependència avar pel que fa a la

cobertura de necessitats i pel que fa a condicions laborals del personal que ha de treballar-hi". La cura requereix moltes tasques, contínues, i una presència total. Com pot ser que s'hi escatimin recursos?

D'altra banda, s'ha elaborat la llei comptant amb l'aportació familiar (que solen ser les dones). I s'ha mercantilitzat la cura donant un sou a la persona cuidadora de casa (sovint una dona), sense tenir en compte què significa cuidar a temps complet.

La Llei de la Dependència és resultat de la crisi de la cura. S'ha donat un primer pas per començar a fer de la cura un tema social i polític -no domèstic, privat-, però s'ha fet per necessitat i amb urgència. Encara falta la reflexió real i la reconstrucció dels esquemes. És hora de donar a la cura -la real i viscuda- el lloc que li correspon.

Per concloure

El gir simbòlic passa per utilitzar el concepte de dependència de manera que no anul·li la interdependència que necessàriament implica la vida humana. Passa per portar el tema de la cura al centre del debat social, és a dir, fer-ne un tema públic, i portar el tema de la cura al centre del sistema econòmic, és a dir, fer-ne l'eix al voltant del qual s'organitzi el sistema.

Deixem per a altres espais la reflexió concreta de com està funcionant la llei, i de com està el panorama laboral de les persones que treballen, de forma remunerada, cuidant. Tots dos aspectes requereixen un tractament en profunditat i solucions urgents. Que passen segur per tenir clars els conceptes. ■

Les imatges

El reportatge fotogràfic que il·lustra aquest article està realitzat per Ahlam Shibil, una fotògrafa palestina que ha dut a terme el projecte individual de retratar les persones que cuiden la gent gran a la ciutat de Barcelona. Pertany a l'exposició *Arxiu universal. La condició del document i la utopia fotogràfica moderna*, que s'exhibeix al Macba fins al 6 de gener de 2009. El treball d'Ahlam Shibil es pot contemplar en aquesta exposició, en l'apartat 2007. *Imatges metropolitanes de la nova Barcelona*.

L'activitat física, amb ritme i companyia

Hi ha marcadament diferències entre sexes a l'hora de practicar esport: les unes prefereixen les activitats en grup i, si són amb música, millor, i els altres escullen la competició i els jocs en equip.

Per Inma Sebastia

Des que l'esport va traspasar les barreres de la competició i l'activitat física va començar a ser valorada pel que de bo té pel cos humà, la incorporació de les dones a la pràctica esportiva ha anat augmentant d'una manera important any rere any. Però el més destacable és, com escriuen Núria Puig i Susanna Soler, professores d'INEFC-Barcelona, a l'article publicat a *Apunts d'Educació Física i Esports, Dones i Esport a Espanya: estat de la qüestió i proposta interpretativa*, "les dones no han imitat el món masculí sinó que n'han creat un de propi".

La realitat de qualsevol gimnàs posa de manifest quines són les preferències femenines a l'hora de triar la pràctica esportiva: activitats dirigides i piscina són, a grans trets, les que hi surten guanyant. Així, la cultura esportiva femenina té una manera de manifestar-se que s'ha anat consolidant com a reflex d'uns valors i d'unes necessitats pròpies que ens apropen més a la cultura del benestar que a la competitivitat.

Les dones fem esport

No són les mateixes motivacions per a totes, però sigui per la raó que sigui, les dones del carrer de totes les edats utilitzen i disfruten de les instal·lacions esportives que han anat proliferant en els darrers 30 anys, sobretot en els nuclis urbans.

Primer, l'objectiu va ser posar-se en forma i seguir l'exemple d'aquella Jane Fonda precursora de la moda de l'aèrobic; era el boom del culte al cos. Però al mateix temps, això va portar canvis: les dones se'n van adonar de què això de l'activitat física també anava amb elles, i aquesta constatació va anar transformant l'estructura dels espais esportius, tant les màquines i accessoris com els serveis que s'hi oferien, tot pensat per fer-ne l'entrada més atractiva per a les dones.

Núria Borràs, directora de l'Esportiu Claror, un dels quatre centres municipals que gestiona la Fundació Claror als barris de l'Eixample, Barceloneta i Sarrià-Sant Gervasi de Barcelona, destaca que "la situació per a la dona ha can-

viat: de poder fer molt poca cosa a tenir una grandíssima oferta". Borràs considera que en l'actualitat, "les instal·lacions esportives no estan enfocades a la competició, al rendiment, com passava amb les instal·lacions municipals en el seu moment, sinó que s'enfoquen a l'activitat física per fer que la gent hi vingui". Ben diferent del que hi havia cap als anys 70-80: "tot el que era esport, era competició; a la dona que no li agradava, ja no tenia opcions".

L'estil de vida ha canviat i l'activitat física i esportiva s'ha introduït en els hàbits de la gent. Segons dades de l'estudi sobre l'evolució de la pràctica fisicoesportiva a Catalunya, fet per la Secretaria General de l'Esport, "des de l'any 1990 fins el 2004, s'ha incrementat en un 40% el nombre de ciutadans que fa una o més activitats fisicoesportives", i la tendència continua.

Els prop de 35.000 abonats que tenen els quatre centres municipals que gestiona la Fundació Claror es reparteixen pràcticament al 50% entre homes i dones. Quelcom semblant passa amb els centres DIR: dels més de 83.000 socis, el 52,3% són dones. I tampoc hi desentonen les dades recollides pel Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS) i reflectides al quadre de participació esportiva del web de l'Observatori Català de l'Esport: el 24,6% de les dones enquestades practica un esport, en front del 26,1% d'homes.

Sens dubte, la dona està tant còmodament instal·lada al gimnàs com l'home, però també és cert que les xifres es capgiren quan es mesura la participació femenina en les competicions esportives. Un exemple: en el campionat de Catalunya d'àmbit universitari de l'any 2007, les dones participants eren el 34,85%, en front del 65,15% de participació masculina. Fins i tot en l'àmbit de les petites lligues internes dels clubs, les xifres segueixen el mateix patró: per exemple, en els cursos de tennis que s'organitzen al centre de Can Canelleu, aquesta temporada s'hi han inscrit 126 dones en front de 116 homes, i en pàdel, 98 dones i 47 homes; però a l'hora de participar a la lliga de tennis, hi ha 54 homes inscrits i només 5 dones.

L'explicació, segons Núria Borràs, la donaria el fet de què els homes tenen una visió lúdica de l'esport que mantenen fins una edat més avançada que les dones. A ells els hi agrada competir i elles tenen altres motivacions. I una altra raó és que aquesta mena de campionats se solen fer al vespre, i les dones a partir dels 30-40 anys, sobretot les que ja tenen fills, algunes per obligació, però cada cop més per decisió pròpia, prefereixen buscar uns altres moments per practicar esport que no les estones que poden passar amb la família.

Les dades en l'àmbit universitari, recollides dins l'informe *l'Esport Femení a la UAB*, realitzat pel Grup de Recerca Valors en Joc, Servei d'Activitat Física, es contradiuen amb aquesta igualtat trobada en els centres urbans. En el conjunt d'universitats públiques catalanes, i agafant com a referència el total d'alumnes matriculats, la participació masculina és del 23,28% i la femenina, del 10,02%. Només a l'Autònoma, per exemple, on el 60% dels estudiants són dones, el nombre d'abonats al Servei d'Activitat Física (SAF) mostra que el 56% són homes i el 44%, dones. Les raons de les estudiants per no practicar activitat física al SAF: haver-hi d'anar en solitari, no conèixer les instal·lacions, i la dificultat de compaginació amb els estudis.

Ballar o aixecar pesos?

On sí que totes les dades coincideixen és en el tipus d'activitat que trien les dones que van al gimnàs; una sola realitat, clara i definida: "les activitats que prefereixen avui en

dia les dones tenen a veure amb activitats dirigides i amb component musical la majoria de les vegades, tipus gimnàstica –tota la família de les activitats coreografiades–, i de tonificació. Sobretot, el que marca és el fet de que sigui classe dirigida, on hi ha el grup i el professor o professora, tant en sala com en piscina", explica la responsable de l'Esportiu Claror. Ni millor, ni pitjor, les dones tenen la seva pròpia manera de fer esport i una marcada preferència per les activitats que inclouen música i coreografies.

Sigui com sigui, les dades reflecteixen una divisió per sexe en els tipus d'activitats que practiquen uns i altres i en qualsevol franja d'edat: al Servei d'Activitat Física de la UAB, les noies (26%) guanyen als nois (21%) a la piscina i també a les classes d'aeròbic (19% en front d'un 2%). Resultats similars als de les enquestes del CIS: fan activitats dirigides coreografiades un 22,4% de dones i només un 1,7% d'homes, gimnàstica de manteniment un altre 22,4% de dones en front d'un 13,4% d'homes, i fan natació recreativa un 50% de dones i un 34,9% d'homes.

Als DIR, on el 53,28% de les dones abonades tenen entre 15 i 34 anys, més de la meitat practiquen activitats dirigides, "potser perquè els hi agrada el fet d'utilitzar música o la facilitat per seguir coreografies, que als homes encara els frena", apunta Jaume Pujolà, mànager de l'àrea de màrqueting del grup DIR; el *fitness* cardiovascular (bicicleta estàtica i cintes per córrer) ocupa el segon lloc en preferències femenines, sobretot quan la dona va sola al gimnàs; i la piscina i les activitats aquàtiques van en tercer lloc.

Als centres de la Fundació Claror, on l'edat majoritària dels usuaris va dels 26 als 65 anys, trobem resultats similars: a totes les activitats dirigides la participació femenina és molt superior a la masculina; a Can Carelleu, per exemple, en les activitats aquàtiques com l'*aquagim* i similars, el 100% dels participants són dones.

Hi ha unes dades en l'estudi de la UAB que donen una explicació totalment aplicable a la resta de dones i amb la que coincideix l'experta Núria Borràs: els frens a l'hora d'utilitzar la sala de *fitness* és la vergonya per entrar en un espai ple d'homes que sembla que mirin i avaluin, i la falta d'atenció personalitzada per aprendre a utilitzar unes màquines que semblen complicades i avorrides.

Posar-se en forma i passar-ho bé

El que queda clar és que l'aeròbic és un esport femení i que els esports d'equip i de competició són masculins. Nosaltres no quedem als vespres amb una colla d'amics per anar a fer un partit de futbol, sinó que quedem al migdia per escapar-nos al gimnàs a fer la classe de *steps*,

Participació esportiva a Catalunya	Home (%)	Dona (%)	Total (%)
Practica un esport	26,1	24,6	25,4
Practica diversos esports	22,7	12,4	17,6
No en practica	51,0	62,8	56,8
No contesta (NC)	0,22	0,22	0,2
Total	100,0	100	100
	(463)	(452)	(915)

Font: Observatori Català de l'Esport, 2006; a partir del CIS, 2005

aeròbic o *aquagim*, i ens ho passem d'allò més bé. Les motivacions, en la majoria dels casos, parlen de satisfacció personal i benestar.

“Cada persona va al gimnàs per una raó, i encara que cada cop té més importància tot el que està relacionat amb la salut, veiem que segons l'època de l'any els interessos canvien: al setembre-octubre es busca recuperar el ritme, els hàbits per tornar a la feina després de les vacances; al gener, cuidar-se després de les festes; i per primavera guanyen les raons estètiques i es va al gimnàs a muscular, perdre pes i tonificar pensant en l'estiu”, explica Jaume Pujolà, del DIR.

En els centres municipals, les motivacions i les èpoques

de més aflluència coincideixen totalment amb la cadena privada, però Núria Borràs afegeix “el component familiar que es registra als mesos d'estiu, quan ve el pare o la mare amb els fills, i el component de salut, sobretot a partir de certa edat, quan es busca recuperar l'agilitat i minimitzar la pèrdua de mobilitat”.

Prejudicis?

Si anem a buscar referències de les escoles d'iniciació esportiva veurem que tot i que el tarannà d'aquests centres és el d'igualtat d'oportunitats, els nens i les nenes mostren més predisposició per uns esports que per altres. “Els condicionants socioculturals, l'enfocament que hi donen els pares, els jocs que han fet de petits, amb qui s'han ajuntat a l'escola, el caràcter de l'entrenador, tot influeix, a més d'un fet anatòmic, fisiològic i hormonal que fa que en el tema del rendiment, els homes tinguin una major capacitat”, apunta Núria Borràs. Però el cas no és només que els nens no s'inscriguin a les classes de dansa-jazz i poques nenes a les escoles de futbol, sinó que quan una nena juga fantàsticament a futbol o a bàsquet se'n escapa allò del ‘però si juga com un noi!’, i quan un nen s'apunta a dansa, potser el seu amic o el seu pare li deixarà anar un “però tu què fas!”.

La iniciativa pública

En nuclis urbans més petits, on el nombre de clubs i centres esportius és més reduït, són les entitats de govern les que miren d'apropar les dones a l'activitat esportiva. Aquest és el cas del programa Dona i Esport que promou l'Institut d'Acció Esportiva de l'Ajuntament de Lleida i que s'adreça a les associacions de dones dels diferents barris de la ciutat. Una iniciativa que funciona, tal com ho demostren les més de 340 participants que se'n beneficien anualment. ■

Participació esportiva a Catalunya	Home (%)	Dona (%)	Total (%)
Natació recreativa	34,9	50,0	41,3
Gimnàstica de manteniment en un centre esportiu	13,4	22,4	17,2
Aeròbic, gimnàstica rítmica, expressió corporal, gimnàstica jazz, etc.	1,7	22,4	10,4
Ciclisme recreatiu	24,1	17,1	21,1
Muntanyisme / senderisme / excursionisme	18,1	13,5	16,2
Gimnàstica de manteniment a casa	4,7	12,9	8,2
Esqui i altres esports d'hivern	7,8	10,6	9,0
Joguing	10,8	5,3	8,5
Bàsquet, minibàsquet	10,8	5,3	8,5
Atletisme	3,9	3,5	3,7
Musculació, culturisme i halterofília	5,6	2,9	4,5
Tennis	8,2	2,4	5,7
Futbol	21,1	1,8	12,9
Futbol sala, futbet, futbol 7 i futbol platja	17,2	0,0	10,0
Pesca	4,7	0,0	2,7
Altres esports	7,3	11,8	9,2
	(232)	(170)	(402)

Font: Observatori Català de l'Esport, 2006; a partir del CIS, 2005

Com apareixen les notícies sobre violència contra les dones?

Un estudi conclou que el 67,5% de les informacions encara inclou referències estereotipades i morboses d'agredides i agressors

Un grup d'alumnes del seminari *Bon periodisme amb perspectiva de gènere* ha fet un seguiment de la informació sobre violència masclista als mitjans de comunicació partint de les recomanacions que va fer el Col·legi de Periodistes de Catalunya, l'Ajuntament de Barcelona i l'Institut Català de les Dones. L'objectiu era comprovar si s'havia aconseguit aplicar criteris adequats al tractament d'aquest tipus de notícies d'ençà que es va publicar aquell document, el 2004.

Varen subscriure les *Recomanacions sobre el Tractament de la violència de gènere als mitjans de comunicació* 24 mitjans de premsa, ràdio i televisió, els quals es van comprometre a introduir criteris i corregir derives en aspectes com el tractament de les fonts, en la redacció de la notícia, en el llenguatge i els rols, així com en el context informatiu. Cal recordar que per definir aquestes bones pràctiques van tenir lloc reunions mensuals durant prop d'un any en les que assistien: periodistes dels mitjans de comunicació que havien firmat el pacte de Violència Zero, impulsat per l'Ajuntament de Barcelona; membres dels gabinets de comunicació de les forces policials (Mossos d'esquadra, Guàrdia Urbana, Guàrdia Civil, Policia Nacional), i representants del Col·legi de Periodistes de Catalunya i de l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya.

Seguiment i anàlisi dels resultats

El criteri que es va utilitzar en aquesta recerca va ser la definició de violència que proposa Nacions Unides i que és la mateixa que figura en el document. Així vam considerar manifestacions de violència, la física, la sexual i la psicològica, inclosos els maltractaments, l'abús sexual, la violació, l'assetjament, el tràfic de dones i la prostitució. En total, s'han analitzat 228 notícies, les quals s'han sotmès a un amplíssim qüestionari, dividit en els mateixos apartats del document de *Recomanacions*.

No és possible desenvolupar i explicar tots els resultats que aboca la recerca, però n'esmentaré els més significatius. De les 228 informacions, gairebé la meitat, 101, estan presentades com a notícia, 86 com a breus i només s'han trobat 17 cròniques, 9 entrevistes i 5 reportatges. Es constata doncs una tendència a reduir la importància d'aquest tipus d'informació en lloc d'exemplar el tractament periodístic cap a gèneres d'explicació, com el reportatge, la crònica i l'entrevista. D'altra banda, la majoria d'aquestes històries es publiquen com a successos a Societat (o equivalents), afavorint la idea que es tracta de casos individuals i desproveint-les de la

categoria de problema col·lectiu.

En el document es recomanava que no s'establissin relacions de causa efecte entre la violència i la situació o circumstàncies de les persones afectades, però en l'anàlisi practicat s'han identificat 55 informacions en les que es donava com a motivació de l'acte violent, elements com les drogues, els gelos, la venjança, les psicopatologies, motius econòmics, la separació, les discussions i fins el caduc recurs del crim passional apareixia justificant uns actes que no tenen justificació possible i que el periodisme hauria d'evitar presentar com a causes.

De la mateixa manera es considera innecessari i perjudicial la reconstrucció del delictes, que sovint no aporta comprensió dels fets, és allò de "a més com menys per què", i així en més d'una quarta part dels relats de violència (60) es descriu amb pèls i senyals les accions dels agressors.

Un altre dels criteris que s'imposaven en la redacció de la notícia era el d'ometre descripcions morboses, no utilitzar tòpics ni estereotips i evitar el sensacionalisme. En aquest apartat tampoc es poden presentar resultats millors, ja que el 67,5% (154 informacions) afegeixen en el seu redactat referències estereotipades en les que es titlla a les agredides de passives, objectes sexuals o se les descriu com una persona a qui li agrada sortir o se les presenta com a víctimes, una pràctica que també s'estén als agressors, que s'adjectiven com a malalts, immigrants, bevedors, autoritaris, etc.

I finalment, una qüestió preocupant és que malgrat que en el document s'aconsellava introduir fonts qualificades en l'elaboració de la notícia, com ara, serveis d'atenció a dones, d'assessorament jurídic i psicològic, professionals de serveis, etc., en les 228 notícies només s'han consultat 40 fonts especialitzades i 8 centres mèdics (21%), mentre que tota la resta prové de fonts institucionals.

Per concloure

La conclusió és que cal insistir als mitjans de comunicació perquè facilitin formació als i a les periodistes en aquest tipus de temes, i més concretament, en la perspectiva de gènere, ja que és adquirint els coneixements necessaris i practicant la reflexió sobre la responsabilitat que com a professionals tenim en aquestes qüestions que s'aconseguirà contribuir a la comprensió del fenomen de la violència de gènere i, com a conseqüència, ens apropiem una mica més a la seva eradicació. ■

Elvira Altés

Període de l'1 al 21 d'abril de 2008	
El País	12
SER	35
La Vanguardia	24
Avui	20
TV3	16
COPE	6
COMRàdio	7
El Periódico	10
El Mundo	33
20 Minutos	30
Metro	35
Total notícies	228

Font: Recerca elaborada per l'alumnat del seminari *Bon periodisme amb perspectiva de gènere* sota la direcció de l'autora de l'article i responsable de la docència

Tallers de Periodisme amb perspectiva de gènere.

Taula rodona amb responsables de mitjans

Coordinar-se per influir

Desenvolupar una Xarxa de Comunicació amb Visió de Gènere a la Mediterrània, oberta a les organitzacions de dones, ha estat una de les conclusions de la Tercera Trobada Internacional, celebrada a Marràqueix (Marroc), que ha comptat amb la participació d'un grup de la Xarxa Internacional de Periodistes i Comunicadores.

A la trobada dels dies 23 i 24 d'octubre, es van inscriure unes 100 persones. Zakia Lamrini, presidenta de l'associació Ennakil, amftriona, i Saida Boudaglia, de Nosotras en el Mundo, coordinadora d'organització, van remarcar que era la primera vegada que es feia al Marroc un esdeveniment d'aquest tipus amb dones del Marroc, de l'Estat espanyol, de Tunísia i d'Algèria. Entre les conclusions destaquen —com a més innovadores— promoure als països àrabs el 25 de novembre com a data contra la violència, divulgar el codi de família marroquí i les noves lleis a favor de les dones, lluitar contra les violències masclistes a través dels mitjans, i enfortir les xarxes i l'apoderament de les dones mitjançant formació sindical, de gènere i violència, de llibertat d'expressió, així com de tecnologies d'Internet.

Un dels ponents, Jamal E. Naji, director de la càtedra de Comunicació UNESCO a Rabat, va reconèixer que les dones al Marroc encara tenen gran dificultat d'accés als mitjans de comunicació massius: "La seva presència no arriba al 40% de la plantilla. Tot i que ja fa més de 30 anys que poden accedir a la feina a les redaccions, hi ha moltes resistències a la seva integració i promoció professional. La discriminació es justifica perquè «Deu et vol així»".

Tona Gusi, coordinadora de la Xarxa catalana, va incidir en "el desenvolupament del paper de les comunicadores com a conciliadores als països en conflicte", i també va parlar

de la feina de la Xarxa catalana per conformar una agenda i recomanacions que van presentar en aquesta trobada, producte de la taula de periodistes i comunicadores catalanes, marroquines, jordanes i d'Egipte feta a l'IMed (15 i 16 de setembre). D'aquesta agenda es van aprovar punts concrets en el debat de conclusions que van presidir Sara Lovera i Mirta Calderón, de Mèxic i República Dominicana, ambdues de la Xarxa Internacional amb Visió de Gènere, que havien impartit els Tallers de Gènere a Barcelona (6 al 13 d'octubre), i després van integrar-se a la delegació catalana.

Tallers de gènere per a periodistes

Els tallers es van realitzar a les delegacions dels Col·legis de Periodistes de Barcelona, Lleida, Girona i Tarragona, i es van clausurar amb una taula rodona amb els directius dels mitjans catalans, que a la pregunta que plantejava la taula *Per què els mitjans continuen reproduint models patriarcals?* es van justificar dient que potser sí, però el que es publica es un reflex de la societat a qui es dirigeix, i que era molt difícil plantejar-se canvis i nous continguts. ■

Júlia López

Més informació a :
<http://mediamediterranies.wordpress.com>

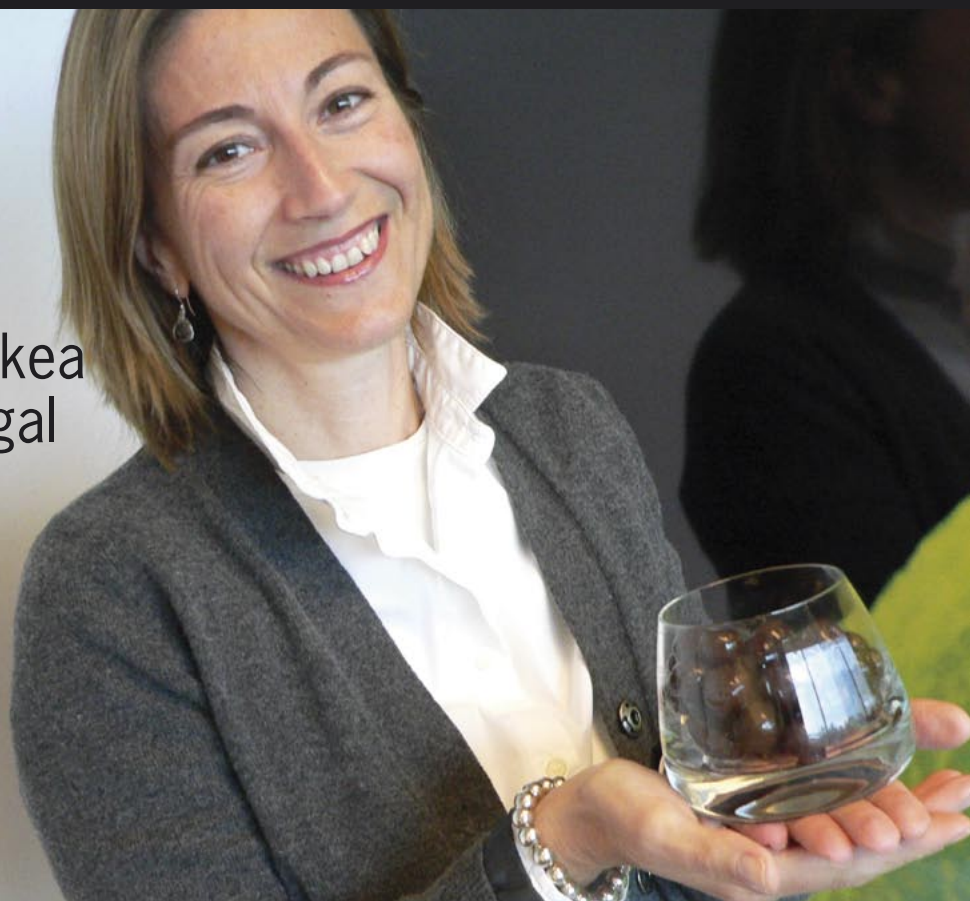
Tercera Trobada Internacional, celebrada a Marràqueix (Marroc), que ha comptat amb la participació d'un grup de la Xarxa Internacional de Periodistes i Comunicadores.

Montserrat Maresch,

directora general d'Ikea per Espanya i Portugal

“ Les dones aportem una manera de fer diferent, més connectada amb la realitat, més propera a les persones ”

Va començar com a directora de màrqueting quan Ikea va obrir la primera botiga a Espanya, l'any 1996 a Badalona. Cinc anys després va marxar als Estats Units d'Amèrica on la van fer responsable de desenvolupament de nous negocis i on va ser, també, responsable de la botiga de Filadèlfia durant 3 anys. Ara, Montserrat Maresch és directora general d'Ikea per Espanya i Portugal, càrrec que li suposa haver de viure a Madrid i viatjar contínuament.

Quan va entrar a formar part de l'empresa sueca, era l'única dona a l'equip. Ara però, assegura que un 48% dels càrrecs directius de la companyia estan ocupats per dones.

Com és el seu dia a dia aquí, a Ikea?

La meitat del meu temps estic viatjant o en reunions internacionals, però normalment visito les botigues. No les visito i ja està, sinó que em passo el dia allà. Quan estic aquí [a Madrid], estic pràcticament amb reunions o atenent el meu correu electrònic, atenent trucades... però procuro tenir temps per dinar amb la gent amb la que treballo. Bàsicament treballem molt en equip, tenim moltes reunions, portem molts temes. Sóc responsable de les botigues, del temes de màrqueting, del servei al client, de relacions corporatives i també sóc responsable d'alguns projectes específics. Estic aquí tot el dia, però, quan no viatjo, intento marxar a l'hora. Això vol dir que a les 6 estaré passejant el gos.

El fet de ser dona li ha comportat alguna algun tipus de diferenciació en relació amb altres alts executius?

No. Quan em vaig incorporar a Ikea, jo era l'única dona

i l'única espanyola a l'equip i vaig pensar: ui! Però ara, la meitat ja són espanyols, l'altra meitat estrangers i ja som moltes més dones. La majoria dels nostres directius, mànagers, són dones.

Hi ha xifres d'empleats dones/homes a Ikea ?

Dels 8.000 empleats que té Ikea a Espanya, entre botigues, magatzems, etc. el 60% són dones i el 40% són homes. Però quan parlem de càrrecs directius, el 48% són dones i el 52% són homes: vol dir que encara hem de fer un esforç! La majoria dels nostres clients són dones i nosaltres hem de ser un reflex de la societat. Per tant, hem de tenir paritat.

Li pregunten massa pel tema de la conciliació laboral-familiar ?

Sí, sempre m'ho pregunten. Jo estic casada, no tinc fills, però tinc un gos i pots tenir hobbies o el que sigui per fer quelcom més que no pas treballar. Penso que la clau està

en tenir gent molt bona que treballi amb tu, ser responsable de la teva pròpia agenda i prendre decisions com les que jo prenc: a les cinc i mitja me'n vaig de la feina, ho tinc clar. Perquè la feina no s'acaba mai i crec que tenim la responsabilitat de donar un bon exemple.

Creu que si fos un home li preguntarien tant pel tema de la conciliació?

Segur que no m'ho preguntarien. Penso que totes les dones que tenim càrrecs de responsabilitat estem una mica cansades de què a les entrevistes ens ho preguntin. És interessant i ho responc, perquè em sembla que encara no estem en una situació de paritat i, per tant, és important que totes les dones que treballen puguin prendre les seves decisions. Que si treballen, poden fer una feina d'alta direcció perfectament. Però el tenir una feina d'aquest tipus comporta uns sacrificis i és una decisió molt personal.

És per això, potser, que no ha tingut fills?

Em refereixo a sacrificis de temps, de dedicació, de compromís en millorar constantment des del punt de vista professional i també personal, i a la disciplina de fer un exercici d'humilitat i escoltar sempre els altres... També al sacrifici d'acceptar la mobilitat geogràfica per desenvolupar una carrera professional; és clar que existeixen moltes més oportunitats de carrera professional si acceptes desplaçar-te per un temps amb la teva família. I això té molts avantatges, però també un preu que s'ha d'avaluar. Jo ja fa 15 anys que no visc a Barcelona. No he renunciat mai a cap opció personal per la meua feina. Em vaig casar als 36 anys, el meu marit té dos fills del seu anterior matrimoni i jo estic feliç amb el meu gos Leo.

Quines són les claus per dedicar-se a l'alta direcció?

T'ha d'agradar molt el que fas. Nosaltres sempre diem *passion* (passió). Jo em diverteixo molt treballant, en el sentit de crear valor, de tenir idees, de treballar a una companyia on cadascú de nosaltres fa la diferència. En general, un directiu depèn molt del projecte en el que estigui. L'empresa la fem nosaltres, som nosaltres, i quan més capacitat de decisió tens, més possibilitats tens de fer que l'empresa sigui un entorn on les persones puguin desenvolupar-se.

Què pot aportar de més a l'empresa una dona executiva?

Per a mi és una qüestió de representar el nostre àmbit i el nostre mercat. Això vol dir que per ser competitius hem de comptar amb el talent que genera la nostra societat que és variada, diversa i multicultural. A nivell personal, les dones aportem una manera de fer diferent, més connectada amb la realitat, més propera a les persones. Crec que les dones tenim afortunadament moltes més opcions a la vida que els homes, i si treballem volem fer-ho amb sentit, amb implicació, amb il·lusió.

Creu que treballar a aquest nivell pot fer oblidar alguns valors tradicionalment considerats com a femenins?

No, més aviat al contrari. Jo crec que les funcions de lide-

ratge només poden tenir èxit si parteixen de l'autenticitat, de ser una (o un) mateixa i actuar en conseqüència amb els teus valors més essencials.

Ikea ha revolucionat el sector del moble a Espanya?

Jo crec que sí. Crec que hi ha un abans i un després d'Ikea. Nosaltres som molt humils i sempre pensem que encara ho hem de fer millor i que només estem començant. Encara som una empresa petita. Les botigues són molt grans, però en realitat tenim un 6% de la quota de mercat.

Però tothom coneix Ikea...

És que tenim una directora de màrqueting fantàstica! (riu). Comprar mobles abans era molt complicat, molt tradicional, era un avorriment. La vida ha canviat i aquesta companyia ha estat un gran company de camí perquè les persones entenguin que poden tenir una llar digna sense haver de gastar-se el sou de tot el mes.

La majoria de clients són dones, per què?

Nosaltres analitzem els nostres clients quan vénen a la botiga i, en visitants, hi ha un 60/40%, però la decisió de la llar la prenem les dones. En general, totes les compres en el sector de la distribució les decideix la dona. I encara més quan estem parlant de decorar el teu entorn. La dona encara és predominant quan estem parlant de la llar.

La seva casa esta moblada d'Ikea?

Jo tinc moltes coses d'Ikea, diria que la meitat. Una meitat era del meu marit, que és suec, el vaig conèixer a Ikea. Quan vaig tornar dels Estats Units d'Amèrica em vaig comprar un matalàs i algunes coses més... Tenia una cuina d'Ikea als EUA.

Enyora Barcelona?

Enyoro molt Barcelona, m'agrada molt. Passo els estius a Sant Feliu de Guíxols amb la meua família. Els meus pares viuen a Barcelona, també els meus germans, la meua àvia, els meus nebots: l'Oriol i l'Àlex. Els meus amics encara viuen a Barcelona. ■

Marta Parreño

Per què no funciona la Llei d

Menys precipitació i més rigor

Maria Pilar Puig Giner*

Davant la realitat de les dificultats que s'està trobant la implantació de la Llei, cal preguntar-se si no hi va haver massa precipitació. Precipitació en fer públic un *manà* que venia a arrodonir el nostre model d'estat del benestar. Precipitació en els càlculs dels recursos que serien necessaris. Precipitació en el número de beneficiaris possibles i, per tant, podem deduir que precipitació en les assignacions pressupostàries.

Per acabar-ho d'adobar, la Llei va veure la llum en uns moments en què, com ja s'apuntava per alguns, alguna cosa fallava. Alguna cosa anava malament i finalment la tan temuda crisi financera esclatà i amb ella el temor (i la realitat) que arrossegui l'economia real.

La situació la coneixem: retards de tota mena, angoixes a les famílies que l'esperaven després de tantes promeses, neguits dels professionals que donen la cara davant la ciutadania i, com sempre i en quasi tot, segons el contertulià del litigi estigui en una posició o una altra, es veu l'ampolla mig plena o mig buida. Pel qui ha rebut allò esperat, FUNCIONA. Per les famílies que encara esperen, NO FUNCIONA.

Des de l'àmbit professional s'han donat tocs d'alerta des dels inicis: reclamant la formació

específica per abordar la nova situació, alertant de la manca de recursos, tant de serveis com de recursos humans, demanant aclariments sobre barems, denunciant que hi havia col·lectius que no hi entrarien...

Som conscients de les dificultats que comporta la implementació de noves normatives i dels seus processos i més quan a casa nostra conflueixen dues normes tan importants com la Llei de Serveis Socials i la Llei de la Promoció de l'Autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència. Però demanem rigorositat alhora de donar solucions.

No ens serveix que el Govern de la Generalitat entri en polèmica amb el Govern de l'Estat pel qui *no està fent què*. La ciutadania i els professionals ens mereixem que es donin solucions, que s'agilitzi el procés. En definitiva, que es posin a treballar i es prioritzin allò en què tots estem d'acord: LES POLITIQUES SOCIALS. I aquesta que estem tractant aquí, n'és una de primera magnitud per arribar al model d'estat del benestar que ens mereixem. ■

* Presidenta del Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya

le la Dependència?

IL·LUSTRACIÓ: TONI BATLLORI

Es posen les vies mentre avança el tren

Pilar Malla*

Un dels aspectes clau dels problemes actuals és la falta de previsió per a la implantació de la Llei al nostre territori. Aquest fet ha comportat un seguit de deficiències que es posen de manifest en el contingut de les queixes que arriben a la Síndica de Greuges de Barcelona, i que es descriuen a continuació.

La informació que reben les possibles persones destinatàries de les prestacions ha estat molt deficient, ja que és poc clara i poc concreta, la qual cosa ha generat unes expectatives que en alguns casos no s'han pogut complir. Aquest fet ha originat un sentiment de decepció.

La manca de previsió en la implantació de la Llei ha provocat un desenvolupament normatiu paral·lel a la demanda. Podríem dir que mentre el tren avançava s'han anat posant les vies; i així, les diferents circumstàncies que rodegen els expedients han comportat modificacions constants en els criteris de dret a la prestació (compatibilitat de prestacions, residències registrades, etc.). Bona part de la ciutadania i també un gran nombre de professionals estan patint aquesta manca de previsió amb constants rectificacions i canvis.

Existeix un circuit molt complex que només el fet d'escriure'l ja en reflecteix la previsible inoperància. A l'inici del circuit hi ha, a la ciutat de Barcelona, els centres de serveis socials d'atenció primària de l'Ajuntament o de les oficines de benestar social de la Generalitat de Catalunya, els segueix la supervisió dels expedients per la Direcció d'Afers Socials de l'Ajuntament, amb la posterior tramesa al Consorci de Serveis Socials de Barcelona, al Prodep, departament de

la Generalitat, passant pels Sevad o equips de valoració, i tornant als equips municipals d'atenció primària per fer els Pia (pla individual d'atenció) per arribar finalment als departaments corresponents, com el de Nòmines, de la Generalitat. Aquest circuit, en el qual he obviat intencionadament algun pas per no cansar, dificulta la fluïdesa de la tramitació dels expedients i provoca pèrdues o encallament d'alguns expedients en un punt del circuit, anades i tornades d'expedients d'un departament a un altre, etc. No cal dir que per a moltíssimes persones aquest circuit és incomprensible, cosa que provoca desconcert i fa impossible que puguin dur a terme el seguiment del seu expedient.

La complexitat del circuit requeriria una coordinació molt efectiva i eficient entre les administracions municipal i autonòmica, cosa que no sembla que s'hagi aconseguit encara. La manca de prestacions en serveis (residències, ajuda a domicili, etc.), ara com ara, ha impossibilitat o dificultat l'accés als serveis existents en l'actualitat i ha afavorit la demanda de cobrament de prestacions econòmiques que no sempre satisfan la persona dependent.

En definitiva, tot això ha propiciat que la ciutadania pateixi encara avui un retard molt considerable en el gaudi de la prestació social acordada i reclami, per tant, en les seves queixes, més eficàcia i diligència a les administracions competents. ■

* Síndica de Greuges de Barcelona

Sumant esforços contra la violència de gènere

La Diputació de Barcelona dona suport a 75 circuits municipals
contra els maltractaments

Una dona arriba al Centre d'Atenció Primària de Castelldefels. Ferides, contusions... evidencien que és víctima de maltractaments i el metge que l'atén l'adreça a serveis socials, on l'informen dels recursos municipals que té al seu abast. És el que marca el protocol del circuit municipal contra la violència de gènere i de l'entorn familiar. Serveis sanitaris, educatius, policials, entitats i associacions de veïns es coordinen des de fa 6 anys a Castelldefels per ajudar les dones que pateixen maltractaments i també els nens i persones grans víctimes de la violència domèstica.

"El suport econòmic i tècnic de la Diputació de Barcelona ha estat molt important", explica el cap de la Unitat d'Igualtat de l'Ajuntament de Castelldefels, Vidal Pérez. Gràcies a aquesta ajuda, el que va suposar una pràctica pionera al 2002 ara ja s'ha estès a 75 municipis de la província de Barcelona.

La coordinació dels diferents agents socials permet, segons Vidal Pérez, "visibilitzar el problema de la violència de gènere al municipi". Amb el suport d'àmplies xarxes socials, cada vegada són més les dones que es neguen a callar, surten del silenci.

L'any passat, 15.830 dones van posar una denúncia per maltractaments a tot Catalunya, cinc vegades més que fa una dècada.

Nova llei catalana contra la violència masclista

Però la realitat triga en aflorar: la mitjana d'anys de convivència abans de la denúncia és de 13,7 anys. Segueixen amb ells, en molts casos, perquè elles necessiten els ingressos de la seva parella. Una dependència econòmica amb què pretén acabar la recent llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista, avançant les pensions a les dones separades que no la rebin de les seves exparelles o garantint l'accés a l'habitatge a les dones amb menys recursos. "La llei va acompanyada d'un fons municipal de recursos i hem d'ajudar als ajuntaments a desplegar-la",

remarca Imma Moraleda, diputada de l'Àrea d'Igualtat i Ciutadania de la Diputació de Barcelona.

La Diputació aposta per millorar, no només l'atenció a les víctimes de maltractaments, sinó també la formació i la prevenció. Fins ara, les seves polítiques contra la violència de gènere ja han entrat als instituts a través de tallers i documents escrits o audiovisuals, que ajuden als estudiants a identificar actituds abusives en el si de la parella. Un altre exemple de polítiques de formació és el conjunt de cursos sobre violència de gènere que la Diputació imparteix a professionals municipals, que també disposen d'un servei de consulta i d'un altre d'assessorament jurídic.

Diada Internacional

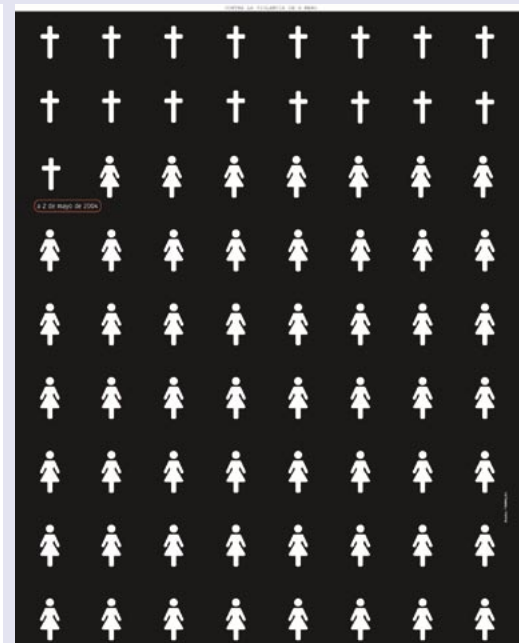
Els professionals municipals també beuen de l'experiència d'altres ajuntaments. Tindran una oportunitat per fer-ho el proper 26 de novembre a les jornades que la Diputació organitzarà en motiu de la Diada Internacional contra la violència vers les dones a l'Espai Francesca Bonnemaison. Es presentaran, fins i tot, projectes d'altres parts de l'Estat en conferències com la de Mireia Espiau, directora de la Xarxa de Municipis contra la Violència de Gènere del País Basc.

En el marc del 60è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans, la conferència inaugural es dedicarà als drets de les dones, tot i que el gruix més important del programa es dedicarà a analitzar "les claus invisibles de la violència". Sota aquest nom s'agrupen un conjunt de xerrades, com ara *Desigualtat, germen de tota violència* o *L'imaginari cultural i la violència de gènere*, que, amb el seu mateix títol, ja transmeten un missatge clar. La violència masclista és la màxima expressió de la desigualtat entre dones i homes, la punta de l'iceberg. ■

Irene Peiró

mujereslibre

Actualitzem el Protocol d'atenció a les dones en situació de violència masclista

Fa sis anys l'Ajuntament junt amb les institucions sanitàries, judicials, policials, socials i públiques signàvem el Protocol d'atenció a les dones víctimes de la violència domèstica. L'objectiu era garantir l'atenció coordinada en l'assistència a aquestes dones i establir unes pautes d'actuació homogènies en tot el municipi.

Aquest instrument suposà un avenç en el reconeixement d'aquesta violència com un problema social tal i com reivindicaven els moviments i grups de dones.

En aquests anys s'ha creat la Comissió de seguiment. S'ha fet difusió dels seus continguts a tots els àmbits. S'han pres iniciatives com les campanyes ciutadanes de sensibilització, la formació dels i les professionals i el treball preventiu.

Però en aquest sis anys de vida del Protocol molts han estat els canvis produïts a la societat respecte a aquesta lluita:

> **Canvis legislatius:** Llei de l'Ordre de Protecció de les víctimes de la Violència Domèstica; Llei Orgànica de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere; Llei dels Drets de les Dones per l'eradicació de la Violència Masclista.

> **Canvis en la composició de la població** que ens han fet incorporar noves mirades a tot el treball d'atenció vers les dones.

> **Canvis en l'organització de l'administració** així com en les pròpies institucions participants, amb noves incorporacions.

> **Canvis que generen la creació de recursos** com el Servei d'atenció d'urgència (SAU) o la Unitat d'atenció a la víctima dins la Policia Local.

Aquest nou context ens obliga a fer una revisió i actualització del Protocol vigent, incorporant-hi les modificacions necessàries.

Hem obert un període de reflexió i treball conjunt entre les parts, que culminarà amb un nou Protocol d'atenció a les dones en situació de violència a Terrassa.

El dret a viure sense violència de gènere és el nostre objectiu. ■

Fabiola Gil

Regidora Polítiques de Gènere
Ajuntament de Terrassa

Contemplar la violència masclista en totes les seves formes

D'acord amb la nova Llei catalana del 24 abril de 2008 dels Drets de les Dones a Eradicar la Violència Masclista, el circuit del protocol ha de contemplar un canvi de conceptualització en el propi marc teòric i en la conseqüent actuació. Ja no es tracta només de violència en les relacions afectives o de violència en la parella, sinó que treballem la **violència masclista** en totes les seves formes, en qualsevol àmbit, vers les dones de qualsevol edat, cultura, etc. Una altra de les incorporacions de la nova llei és el reconeixement dels drets de les dones víctimes de violència: dret a la protecció efectiva, a l'atenció d'assistència sani-

tària específica, a l'atenció i reparació (drets d'accés a habitatges de promoció pública), a l'ocupació i a la formació ocupacional, a l'atenció jurídica, a indemnitzacions, a ajuts escolars pels fills/es, a la compatibilitat de les prestacions, etc.

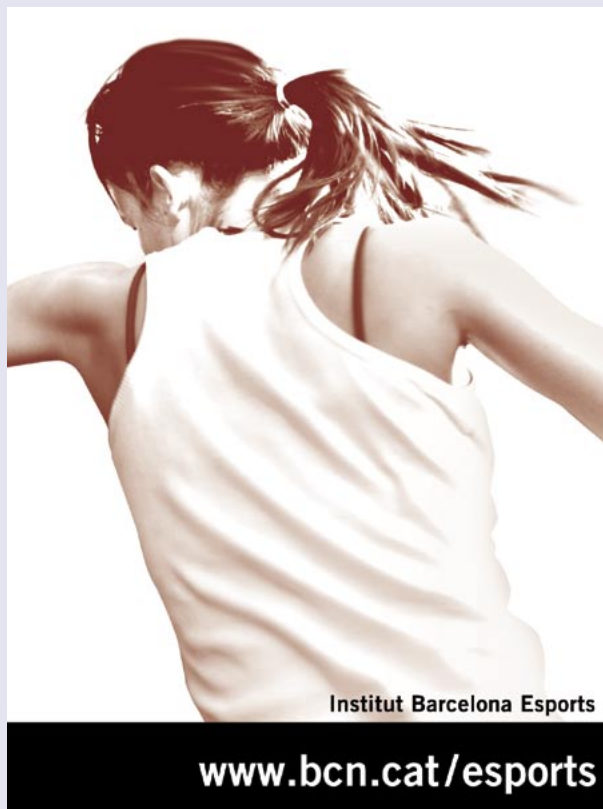
Des de l'any 2006 ha funcionat a Cerdanyola del Vallès un protocol d'atenció a dones víctimes de violència masclista. En aquest protocol intervenien el servei de promoció social, els cossos de seguretat de la ciutat, els centres de salut i l'entitat responsable de la consultoria i el servei d'atenció psicològica. Des d'aquest any, ha passat a la Regidoria de les Dones i Polítiques d'Igualtat la

responsabilitat de coordinar aquest circuit. A més estem enfortint la xarxa de professionals que hi treballen com són: la Policia Local, els Mossos d'Esquadra, els quatre CAPs de Salut del municipi, el CASD, el Jutjat de Violència, el Servei de Promoció Social i El Safareig (on estan les encarregades de l'atenció psicològica i la consultoria per les dones que es troben en aquesta situació).

Rosa Vilaró i Saladelafont

Regidora de les Dones
i Polítiques d'Igualtat
Ajuntament de Cerdanyola del Vallès

Davant el maltractament: no ens aturem

Més de cinc mil dones van participar la darrera setmana del mes d'octubre en la IV Cursa de les Dones organitzada per l'Institut Municipal d'Esports en col·laboració amb la Regidoria de les Dones de l'Ajuntament de Barcelona.

El motiu? Donar suport a la lluita contra el càncer de mama i la violència masclista. Així, la voluntat d'aquesta prova atlètica, que tradicionalment només s'havia fet ressò de la malaltia, és també conscienciar sobre un dels problemes més greus que pateixen les dones: la violència masclista.

La cursa, que s'inicià amb la lectura del manifest elaborat per la Plataforma contra les violències de gènere —a càrrec d'Andrea Fuentes, medalla olímpica de l'equip femení de natació sincronitzada—, va ser el tret de sortida de la setmana esportiva de les dones.

En les lluites contra el càncer de mama i la violència masclista, l'educació, la prevenció i la cura esdevenen essencials; també el paper de les associacions i la solidaritat de tota la societat són punts clau per a l'avenç social. Sabem que és una carrera de fons, difícil, de llarg recorregut, però també sabem que hi ha sortida i que obre nous camins.

Perquè creiem que l'esport és una bona plataforma per promoure la sensibilització contra qualsevol tipus de violència, en especial la violència masclista hem volgut reunir el màxim de persones per participar en la IV Cursa de les Dones. Perquè la violència és un atemptat contra els drets humans més elementals i vulnera el dret de les dones a viure en llibertat i igualtat.

Des de la Regidoria reiterem el nostre més ferm compromís en l'eradicació de les violències sexistes a la nostra societat, en garantim els recursos i l'atenció de qualitat, i treballem decididament per diversificar les respostes públiques, l'atenció i la prevenció de qualsevol tipus de violència vers les dones. ■

Elsa Blasco Riera

Regidora de Dones de l'Ajuntament de Barcelona

Grups d'homes per la igualtat, els nostres aliats

Un any més commemorem el Dia internacional contra la violència envers les dones. I, un any més, hem de parlar de ciutadanes de ple dret víctimes de la més irracional de les violències, aquella que pateixen, que patim, pel simple fet de ser dones.

Però també podem parlar de canvis positius: nous marcs legals que els governs estatal i autonòmic han aprovat i estant aplicant, voluntats polítiques clares vinculades a plans d'actuació, també a l'àmbit local, que tenen com a finalitat no solament la protecció, atenció i suport a les víctimes, sinó també la prevenció i l'eradicació d'aquest fenomen social.

Enguany, en el marc de la commemoració del 25 de novembre, crec que és important que donem un pas endavant, perquè l'experiència ens mostra que per acabar amb la violència masclista necessitem aliats que podem trobar en els grups d'homes per la igualtat o en els companys que estan

reflexionant sobre les noves masculinitats. Homes que serveixin com a referents als nostres fills, així com nosaltres, les dones, hem de ser referents per a les nostres filles. Homes que assumeixin conductes més actives en la lluita per la igualtat de gènere i no només des de la indiferència o en el millor dels casos des de l'acompanyament solidari a les dones. Homes que mostrin valors, actituds i conductes relacionals que excloguin qualsevol tipus de violència; dones que *tallin amb els mals rotllos*. Homes que reivindiquin *el silenci ens fa còmplices*, dones que cridin *prou!*. Dones i homes, ciutadans i ciutadanes que transformin i modernitzin els rols socials de gènere i que plegats destrueixin l'ordre simbòlic androcèntric, violent i patriarcal. ■

Lluïsa Moret Sabidó

Tinent d'alcaldia de Benestar i Ciutadania

Modificar el Codi Penal per incloure la violència psíquica

El Centre d'informació i Recursos per a les Dones de Cornellà va encetar l'any 2002 un estudi sobre la violència psíquica vers les dones.

La finalitat d'aquest treball multidisciplinar és obtenir uns procediments i metodologies que permetin objectivar des d'un punt de vista jurídic, social, mèdic i psicològic l'existència del maltractament psíquic. També es pretén dissenyar millors estratègies preventives, curatives i jurídiques pel tractament d'aquest tipus de violència.

L'estudi és possible gràcies a la implicació de totes les institucions i agents socials compromesos amb aquesta problemàtica. Al mes de juliol del 2006 es va signar un conveni de col·laboració entre l'Ajuntament, la Fundació Sant Joan de Déu -Servei de Psiquiatria i Psicologia-, el Servei d'Atenció Primària Baix Llobregat Centre (ICS), l'Hospital Universitari del Vall Hebron -Servei de Psiquiatria- i el departament de Salut de la Generalitat per a establir el marc d'actuació en matèria de projectes de recerca i investigació.

Al llarg del 2007 es va començar el treball de camp amb entrevistes a:

- > dones que manifesten patir violència psicològica i són derivades al Centre de Salut Mental
- > dones que tenen una patologia psíquica però que no manifesten patir violència de gènere
- > dones que s'adrecen als serveis sanitaris, entrevistades de forma aleatòria.

Actualment, s'estan redactant les conclusions d'aquesta anàlisi qualitativa.

D'altra banda, l'equip de juristes que participa a la recerca està treballant per tal que es modifiqui l'article 153 del Codi Penal i inclogui la violència psíquica. Aquest equip ha comptat amb la col·laboració del Magistrat de l'audiència Provincial de Barcelona, Santiago Vidal.

Aquesta proposta ha estat aprovada pel Ple Municipal de l'Ajuntament i la comissió investigadora ha estat rebuda pel Ministeri de Justícia, que ha acollit la iniciativa legal de forma positiva. ■

Judith Ibáñez

Comissionada Polítiques d'Igualtat
Ajuntament de Cornellà de Llobregat

dones

Punts de
distribució

El Drac Passeig del Blai, 61 17800 Olot
tel.: 97 226 10 30

Llibreria Pròleg Dagueria, 13 08002 Barcelona
tel./fax: 93 319 24 25 llibreriaproleg@llibreriaproleg.com

Llibreria Cap i Cua Torrent de l'Olla, 99 08012 Barcelona
tel.: 93 415 60 82

Kioskero Facultat de Ciències de la Comunicació 08193 Bellaterra
tel.: 93 581 20 70

Llibreria Viladrich Despuig, 22 43500 Tortosa
tel.: 97 744 12 32 / 97 751 03 01 llibreria@viladrich.com

Llibreria El Cau Ple de Lletres Cremat, 15 08221 Terrassa
tel./fax: 93 780 39 49

Llibreria Caselles Major, 46 25007 Lleida
tel.: 97 324 23 46 caselles@lleida.com

Llibreria La Capona Gasòmetre, 41 43001 Tarragona
tel.: 97 724 12 33 lacapona@nil.fut.es

Llibreria Les Voltes Plaça del Vi, 2 17004 Girona
tel.: 972 20 19 69

Llibreria Paideia Santiago Russinyol, 40 08190 St.Cugat del Vallès
tel.: 93 674 03 14

Llibreria La Gralla Plaça Cabrits, 5 08400 Granollers
tel.: 93 879 49 70

Llibreria Les Punxes Rosselló, 260 08008 Barcelona
tel.: 93 457 74 74

Quiosc Joan Urgell-París 08036 Barcelona

La Central Mallorca, 237 08008 Barcelona
tel.: 93 487 50 18 informacio@lacentral.com

Llibreria 22 c/ Hortes, 22 17001 Girona
97221 23 95

La Llibreria Ciutadans, 15 17004 Girona
tel.: 972 20 48 18

Llibreria col·lector Pau Claris, 168 08037 Barcelona
tel.: 93 215 81 15

Ofi-Escolar Estel S.L. Carme, 40 25300 Tàrraga
tel./fax: 973 310 337 info@ofi-escolarestel.com

Mediterrània espai fòrum C./Tarongeta, 24-26 17200 Palafrugell
972 30 04 78 info@mediterraniaespaiforum.com

Llibreria-papereria La tralla Carrer de la Riera 5 i 9 08500 Vic
tel.: 93 885 32 28 info@latralla.com

www.zinio.com

Treball dedicarà més recursos als plans d'igualtat a les empreses

Un total de 215 empreses realitzant plans d'igualtat és el balanç dels darrers quatre anys. En un creixement sostingut, les empreses s'han acollit als ajuts per contractar agents d'igualtat i per desenvolupar els plans d'igualtat. Per al 2009, es preveu incrementar els recursos per estendre els plans a més organitzacions i empreses.

Sara Berbel Sánchez, directora general d'Igualtat d'Oportunitats en el Treball (IOT), fent balanç d'aquests quatre anys ressalta: "Cada cop hi ha més empreses al nostre país que comprenen la importància d'implantar un pla d'igualtat a la seva organització". Pel que fa a les mesures més generalitzades a l'hora d'implementar els plans, en remarca quatre: "La realització d'un protocol per a actuar en cas d'assetjament sexual i per raó de sexe; mesures per organitzar el temps de treball per la conciliació de la vida personal i professional, que es concreten sobretot en una política de flexibilitat horària adaptada a les necessitats de la plantilla; valoració i definició dels llocs de treball de l'empresa en base a uns criteris neutres i objectius; i manuals d'ús no sexista del llenguatge adreçats als treballadors i treballadores de l'empresa".

Diferències salarials

Hi ha almenys dues qüestions molt importants que avalen la necessitat de seguir treballant per la igualtat: hi ha 30 punts de diferència en el salari brut anual mitjà de les dones respecte als homes i només un 6,6% de les dones està en els càrrecs de direcció de les empreses. Aquesta és una dada que, com remarca Berbel, "es manté invariable des de fa alguns anys".

Dues eines noves

Segons les dades del Departament de Treball hi ha 160 empreses que han rebut subvenció per al disseny i aplicació d'un pla d'igualtat. Des de la direcció general d'IOT s'organitzen sessions informatives i de formació a tot el territori adreçades a les empreses, i també participen en jornades d'ajuntaments i entitats. Actualment s'estan elaborant instruments metodològics que serviran a les empreses com a guia per fer el seu Pla d'Igualtat: un qüestionari de diagnòstic perquè l'empresa pugui fer una primera anàlisi de quina és la seva situació, quant a la implantació de la perspectiva de gènere a la seva organització, i les 6 l de la igualtat, un mètode amb 6 passos que permetrà a l'empresa dissenyar i

implantar un pla d'igualtat. Ambdues eines, diu Berbel, "estan a punt de ser publicades per la nostra Direcció General".

Noel, una empresa en marxa

L'empresa Noel, situada a la zona d'Olot, amb 700 treballadors i treballadores del sector càrnic, és un exemple de les que realitzen el pla d'igualtat, amb suport del Departament de Treball.

Mònica Vidal, cap de recursos humans, explica que van començar amb algunes accions a finals de 2006, per seguir durant el 2007, amb un agent per a la igualtat i amb la diagnosi de l'empresa i el pla d'acció durant el 2008. Van veure que el nombre de treballadors/es era similar, però aquesta paritat no existia en el cas dels càrrecs entremijts i directius.

Les accions del pla d'igualtat van començar amb la formació dels comandaments entremijts (caps de departament, secció i encarregats) i per informar als diferents comitès d'empresa sobre la llei. Com que hi ha col·lectius immigrants importants —xinès i panjab— s'ha fet formació en català. També han fet el pla estratègic de prevenció de riscos laborals tenint en compte la perspectiva de gènere. Han començat a desenvolupar mesures de conciliació familiar i laboral, com ara torns seguits de matí i tarda a producció, jornada fins a les 17,30 i intensiva durant les vacances escolars a administració, tenen menjador d'empresa i l'objectiu es seguir en aquesta línia segons les necessitats que es detectin. ■

Planta principal de Noel a Begudà (Sant Joan les Fonts)

Manolita Sanz

Evolució agents i plans per a la igualtat a Catalunya

	2005	2006	2007	2008	Total
Agents per a la igualtat	4	7	20	24	55
Plans per a la igualtat	11	22	54	73	160
Total	15	29	74	97	215

Font: Departament de Treball

Es busquen empresàries amb idees

Barcelona Activa aposta per incrementar el percentatge d'empreses que lideren les joves emprenedores en el viver del districte 22@

Per pal·liar el desequilibri entre homes i dones en el món empresarial des de Barcelona Activa es promou la iniciativa de les dones emprenedores i amb idees innovadores, oferint tots els mitjans necessaris perquè puguin posar en marxa els seus projectes empresarials i proporcionant un entorn innovador on poder instal·lar les noves empreses.

Un d'aquests entorns és el Viver d'empreses Glòries, situat al districte 22@ de Barcelona, que disposa de diversos mòduls adequadament equipats on conviuen alhora, i per un període de tres anys, més de 70 empreses a l'any.

Actualment el viver aproximadament compta amb un 20% d'empreses creades i dirigides per dones i malgrat que en el procés de selecció de les noves empreses que demanen instal·lar-se, en igualtat de condicions de viabilitat tècnica i econòmica, es prioritzen les promogudes per dones aquesta xifra encara es baixa i per tan cal seguir promovent i recolzant aquestes iniciatives

Iniciant el projecte

A la incubadora de Barcelona Activa hi podem trobar, des de fa uns mesos, Núria Queralt i Mar Torrent, dues joves empresàries que després de tres anys de treballar conjuntament en la producció audiovisual han decidit pujar un esglau en la seva trajectòria professional i tirar endavant una nova idea de negoci: crear i dirigir la seva pròpia productora. "El nostre projecte comença com una idea que més endavant va agafant forma. Volíem fer el que estàvem fent però per a nosaltres", afirma la Núria.

Un dels grans avantatges de formar part d'aquest viver és el recolzament i la interrelació amb la resta d'empreses que hi conviuen. A més de proporcionar un espai físic, des del mateix viver es fa promoció d'aquestes empreses i de les seves activitats, obrint així el camí cap a la consolidació

dels projectes. "Sense les facilitats que et proporciona Barcelona Activa, possiblement ens hauria costat molt més engegar el nostre negoci —comenta la Mar, i afegeix— però mai no ho hauríem fet realitat sense el suport moral i econòmic de les nostres mares".

Visió de futur: ampliar horitzons

Oriste Produccions, que és com s'anomena la nova empresa, té com a principal objectiu proporcionar productes audiovisuals de qualitat a baix cost i omplir els buits del mercat català. "La idea és començar amb programes per a televisions locals i així donar-nos a conèixer; un cop assolida aquesta etapa, començar a treballar amb projectes més grans", apunten les emprenedores.

D'altra banda, una de les premisses de la productora, és la d'optimitzar al màxim els recursos per a fer més assequible el seu ventall de productes. L'empresa s'encarrega de la producció de programes de televisió, vídeos promocionals, corporatius, anuncis o videoclips, entre d'altres, ja sigui per a les televisions locals, com per a empreses o particulars.

Cal remarcar que, amb només cinc mesos de vida, Oriste Produccions ja està en fase de producció de diversos projectes per a diferents empreses. Actualment produeix l'MPEG (Comunicàlia, SA) programa setmanal de reportatges dirigits a joves de 14 a 22 anys i que s'emet a 25 televisions locals de Catalunya i un documental per a BTV.

A més, també està realitzant anuncis per al canal Beabloo i elaborant vídeos promocionals, destinats a un públic adolescent, per l'associació de malalts d'escoliosi Asmades. ■

Podeu ampliar la informació al web

www.oristeproduccions.es

Cristina Coletas

“ Ens hem convertit en el mirall d'Europa ”

Imma Moraleda,

diputada
de l'Àrea d'Igualtat i Ciutadania

La diputada Imma Moraleda ha dedicat gairebé tota la seva trajectòria dins de l'administració pública, a les polítiques de dones. Una tasca que va començar al 1995 i que avui continua fent guiada per la mateixa convicció que l'acompanyava llavors: acabar amb les desigualtats entre homes i dones com a pas previ, imprescindible, per eliminar la violència de gènere. Una premissa que acompanya també a Moraleda en totes les polítiques que es dissenyen des de l'àrea que encapçala a la Diputació de Barcelona, la d'Igualtat i Ciutadania. Un únic comandament en el que s'agrupen les iniciatives relatives a joves, diversitat, igualtat i participació. Des d'aquí es treballa per ajudar a les administracions locals de 311 municipis a dur a terme polítiques en favor d'aquests tres àmbits amb un pressupost global de més de 19 milions d'euros.

És difícil aplicar polítiques contra la violència de gènere al món local, per la proximitat amb els agressors?

No, ningú es planteja no tenir polítiques de gènere en aquest nivell. La millor forma de fer detecció i prevenció és des de la proximitat.

La Llei contra la Violència de Gènere funciona?

Bé, ha fet sortir a la llum un dels problemes més gran que tenim en aquesta societat. Anem per bon camí.

Però es denuncien grans mancances. Hi són?

I tant, sobretot en el sistema que administra aquesta llei: el judicial. La majoria de sentències no acompanyen a les dones en l'allunyament del seu agressor. Els jutges necessiten una formació especialitzada per tal que comprenguin aquest fenomen.

Hi ha manca de sensibilitat?

Sí. El sistema judicial és molt patriarcal i en la legislació es pot apreciar encara aquesta essència.

Feminitzar les regidories és un dels vostres objectius. Com s'aconsegueix això?

Les polítiques de gènere han d'adreçar-se tant als homes, com a les dones i, s'han d'acompanyar de mesures d'acció positiva, perquè partim d'una desigualtat molt gran. Hem d'assolir l'equilibri i evitar que un gènere sobresurti més que l'altre.

En polítiques d'igualtat, quina ha estat la millor iniciativa darrerament?

La pròpia Llei! Permetre a les comunitats legislar és una bona pràctica que ens ha convertit en el mirall de tota Europa. Hem passat de ser el darrer país en incorporar dones, a ser el que més mecanisme té per a fer-ho i el que més dones té a tots nivells.

Era necessari un Ministeri d'Igualtat? Sí.

La xifra de 43 milions d'euros de pressupost, són poc o són un bon punt de partida?

Està bé, però sempre cal aspirar a tenir-ne més.

És un bon exemple que una ministra només faci vuit setmanes de baixa maternal?

En un altre moment no n'hagués fet cap. Les dones en política no tenim una legislació favorable i el nostre vot no es pot substituir. És un bon exemple que hagi compartit la baixa amb el pare de la criatura, perquè la paternitat o la maternitat no és només qüestió de dones.

Utilitzar la paraula miembra va ser una iniciativa encertada?

Molt encertada!

Obrir el debat del sexisme en el llenguatge és necessari?

I tant! El llenguatge és la màxima expressió d'una cultura i és molt important com s'utilitzen les paraules.

Cal treballar per una nova masculinitat, com diu la Ministra d'Igualtat?

Sí, molt. Hi ha molts homes que s'han plantejat el model patriarcal en el qual vivim i cal ajudar-los a trobar altres maneres de "ser homes". La masculinitat no només té a veure amb la força, sinó també amb les emocions.

I què en pensa de la feminitat, tal i com l'entén bona part de la societat avui?

S'ha d'eliminar la visió sexista que se'n té i les dones hem de saber explicar la feminitat sense que tingui a veure amb els models i les aparences que a vegades es presenten.

Al món de l'empresa és on els canvis costaran més d'arribar?

Sí, perquè la mentalitat d'un país no només depèn d'una llei. Les empreses encara han de veure que per ser més competitives hauran de tenir més dones.

Es coordinen les accions de la Diputació amb les de l'Institut Català de les Dones?

L'ICD dona suport a tot el país i nosaltres, a la província. També fan tasques locals, però a mi m'agradaria que en fessin més, perquè la vida quotidiana té lloc als pobles i ciutats dels països i és allà on hem de centrar els nostres esforços. ■

Sílvia Majó

Posem de cara a la paret:

- > La banca masculina
- > Editorial Càtedra
- > Màsters i postgraus

A càrrec de **La Cantant Calva**

> La banca masculina

Resulta espectacular veure una fotografia de tots els presidents i directors de Caixes i Bancs espanyols reunits amb el president Rodríguez Zapatero pel tema de la crisi financera. Crida l'atenció (o potser de tan acostumades com estem, ja no) adonar-se que tots són homes!! El poder i control dels bancs i caixes estan en mans masculines i per extensió els hi podríem adjudicar una part important del daltabaix financer actual. I les dones? Pel que sembla no les deixen pujar, així que de moment ens haurem de conformar en patir les conseqüències dels tripijocs d'aquests superhomes de l'enginyeria financera, que fins fa dos dies anunciaven uns superàvits d'infart i ara s'haurà d'anar cuita corrents a salvar-los perquè no perdin les superprimes que guanyen. ■

> Mil lletres i ni una femenina

L'editorial Càtedra commemora els seus 35 anys i els mil títols que ha publicat amb una nova col·lecció que se'n diu Mil letras. D'entrada, han aparegut vuit títols, entre els quals l'editorial no ha trobat cap autora prou significativa com per figurar-hi. Així que, animem a l'esmentada –i prestigiosa- editora que busqui una mica entre les obres de la literatura universal i de ben segur que en trobarà algunes signades per autores que podrà incloure en aquestes mil lletres d'aniversari. ■

> On són les professores?

Si han fixat en l'absència de professores que presenten els màsters i postgraus que ofereixen les universitats, els centres i els instituts? El percentatge és tan exigu que tot sovint cal buscar-les amb una lupa per trobar que entre els més de 20 professors s'hi poden comptar un parell de professores. És una derivada del que passa en les bibliografies que recomanen els professors: les obres signades per dones hi estan pràcticament absents. Està resultant realment llarg i difícil aconseguir el prestigi acadèmic entre els propis col·legues universitaris, serà que els fa por la competència? ■

Sobrevivint en parella

Per Nani

L'Escola de la dona

125 anys educant per la igualtat

Va néixer al marge d'ideologies polítiques i mai s'ha erigit com a representat del feminisme, però, pas a pas, sense discursos però amb molt d'esforç, porta 125 anys treballant per la igualtat de gènere. L'Escola de la Dona va néixer a finals del segle XIX davant de problemes flagrants: en plena revolució industrial, les dones omplien les fàbriques i els tallers i, com que l'edat mínima laboral no estava regulada, moltes d'elles eren nenes. Les llargues jornades laborals les privaven d'anar a escola.

Aprofitant l'alça del sector tèxtil, la primera resposta a aquests problemes arriba l'any 1883 amb l'obertura de La Escuela Provincial de Corte, primer antecedent del centre actual que es dedicava exclusivament a formar professores de moda. La idea va ser de la mestre de tall i confecció Carme Ruiz i Alà i va comptar amb el suport de la Diputació de Barcelona.

La historiadora Susanna Tavera, que prepara un llibre sobre la trajectòria del centre, recordava així els inicis de l'Escola de la Dona durant la lliçó inaugural d'aquest curs, que es va dedicar al seu 125è aniversari. La història de l'Escola també es pot repassar a través de la trentena d'instantànies que s'han exposat a l'espai Francesca Bonnemaison.

Les mestres de l'escola ja es van adonar en l'època de la Mancomunitat de Catalunya, segons els escrits que es conserven, "que no era pas convenient que les alumnes sortissin de l'Escola com si sortissin d'un taller". La moda venia majoritàriament de París i se'ls va començar a impartir classes de francès, juntament amb d'altres matèries per fer créixer la seva cultura general, com ara gramàtica, aritmètica o geometria. El prestigi creixent de l'Escola també va atraure mestres de renom, com Rosa Sensat.

Sota la direcció de Mercè Carbonell, la formació del centre es diversifica i això fa necessari un canvi de nom: el 1918 el centre passa a anomenar-se Escola Professional per a la Dona. El local de la Ronda de Sant Antoni ja s'ha quedat petit i l'Escola es trasllada a millors instal·lacions, primer al

carrer Ciutat i després al carrer d'Elisabets. Les tecnologies punteres de l'època també havien començat a entrar a les aules: el 1913 arriba la primera màquina d'escriure i, poc després, l'electricitat.

"La política quedava fora"

Ni la dictadura de Primo de Rivera ni posteriorment el règim franquista van alterar l'activitat formativa de l'Escola. "La política quedava fora", explica Montserrat Betriu, mestra del centre durant els últims anys del franquisme. Encara professora de l'Escola i a un any de jubilar-se, qualifica l'Escola "d'illa de llibertat", tot i que reconeix que "havia d'adaptar-se a les circumstàncies del moment". Durant la dictadura franquista, igual que en la de Primo de Rivera, les classes s'havien d'impartir en espanyol.

L'activitat de l'Escola només es va posar en perill durant la Guerra Civil. Fins aleshores tenia la seva seu a la Casa dels Canonges, al costat de la residència presidencial de Macià, però l'edifici es va convertir el 1936 en caserna de la Guàrdia Civil. L'Escola es trasllada al carrer de Sant Pere més baix amb l'Institut de la Dona, però l'assistència de les alumnes era escassa i irregular a causa de la guerra.

Maria Fath, que havia pres el relleu a Mercè Carbonell en la direcció del centre als inicis de la República, serà l'encarregada de reorganitzar les seves activitats acabada la guerra. Sota el nom d'Escuela Profesional para la Mujer, el centre torna a la Casa dels Canonges i comença nous ensenya-

ments professionals, per la qual cosa cal obrir una segona seu de l'Escola al carrer d'Aldana.

El català torna a les aules

En l'última etapa de la dictadura, l'Escola també aprofita les esclatxes del règim per començar a impartir classes de català, que s'inicien l'any 1966. L'aleshores directora de l'Escola, Montserrat Sindreu "va torejar molt bé les dificultats de l'època", segons recorda Betriu.

Les dues mestres van coincidir a l'escola entre finals dels anys 60 i principis dels 80. Sindreu va ser responsable de la direcció del centre durant pràcticament tota la dictadura i els primers anys de democràcia, entre 1945 i 1981. En jubilar-se, Betriu, que era llavors cap d'estudis, li va prendre el relleu com a directora accidental, fins que van anomenar titular Eulàlia Cuchí.

Durant aquells primers anys de democràcia, trencar amb la dictadura exigia refermar el màxim possible els drets i llibertats i acabar amb qualsevol tipus de discriminació. En aquest context, el fet que l'escola es reservés només a un sexe la feia estar en una situació d'al·legalitat, que no podia trigar a resoldre's. Els mestres comencen, fins i tot, un ardu debat sobre si s'ha d'eliminar la paraula *dona* del nom del centre que acaba per mantenir-se, per la manca de consens en una denominació alternativa.

17 anys d'escola mixta

El nom es manté, però aviat deixa de significar exclusivitat. El 1991, l'Escola de la Dona obre les seves portes als homes. Montserrat Betriu recorda algunes anècdotes d'aquell moment. "La meua dona no sap planxar i estic fart d'anar arrugat" i "Vull menjar bé a casa meua", van ser els comentaris a la mestra dels dos primers alumnes homes.

Per a Betriu, també va suposar "un xoc" la sortida de l'Escola de la Casa dels Canonges l'any 1997. Havia estat la

L'espai que ocupa l'escola avui poc té a veure amb el petit local de la Ronda de Sant Antoni de La Escuela Provincial de Corte. Ara les instal·lacions sumen 100.200 m² i l'Escola té prop de 3.000 alumnes, enfront de les 77 estudiants que tenia el centre cap al 1890. Tot i això, l'Escola d'avui manté els ensenyaments tradicionals de moda, tall i costura o cuina, al costat de noves matèries com idiomes, informàtica o gestió econòmica. Avui a l'escola ja no s'hi va només per formar-se i trobar una feina, sinó més aviat per millorar els coneixements.

seua seu durant prop de 70 anys, amb l'únic parèntesi de la Guerra Civil. "Era casa meua", explica la mestra que hi treballava des del 1969. El centre es va traslladar provisionalment a la plaça de Pere Coromines fins l'obertura de la seua actual l'any 2003.

Avui en dia, a l'Espai Francesca Bonnemaison, es barregen ja les dones i els homes a totes les aules. Tot i això, continuen sent minoria: d'entre els 2.997 alumnes actuals, només hi ha 160 homes. El mateix passa amb el professorat: 35 dels 41 mestres són dones. Això sí, el director de l'Escola de la Dona és —encara que sembli paradoxal— un home des de fa 2 anys: l'Antoni Ribas.

No hi ha dubte que l'Escola de la Dona és tota una institució. 125 anys no són pocs. "I en tot aquest temps, l'Escola ha fet seves dues premisses que per a nosaltres són rellevants: la importància de la formació com a eina d'apoderament de les persones i la necessitat de continuar fomentant la igualtat entre dones i homes. Perquè tothom ha de poder desenvolupar-se en igualtat de condicions", afirma Imma Moraleda, diputada de l'Àrea d'Igualtat i Ciutadania de la Diputació de Barcelona, de qui depèn l'Escola de la Dona. ■

Irene Peiró

Selecció de retrats de l'exposició

Resistents

La cultura com a defensa

Fotos i text per **Pilar Aymerich**

Sempre m'ha interessat l'ésser humà i crec que per això amb vaig especialitzar amb el retrat. Per a mi, un rostre sempre ha estat una incògnita i al mateix temps la porta que et dona l'entrada per desvetllar a través de la càmera a l'altre. Un somriure, una mirada, poden dir moltes coses i l'entorn que envolta a la persona fotografiada pot suggerir allò que aquella persona és.

La fotografia és passat des del moment que s'impressiona el negatiu, però també és record. Aquesta exposició de retrats és una tria personal, feta amb tendresa, enyorança i reconeixement; s'hi barreja l'amistat

amb moltes de les persones fotografiades, algunes ja desaparegudes; l'admiració per les que tornen de l'exili, per les que suporten l'exili interior, així com pels joves creadors de l'època. Tots ells van optar per fer de la resistència cultural una prioritat a les seves vides.

Als anys 70 quan vaig començar a treballar com a fotògrafa vaig tenir l'oportunitat de retratar tres generacions, totes elles amb la voluntat de sortir de la nit del franquisme, els intel·lectuals que tornaven de l'exili, els que havien patit l'exili interior i els que iniciaven la represa, la meua generació, els educats en el franquisme. ■

Neus Català (Els Guiamets, Priorat, 1915)

Me la vaig emportar a l'estació de França i vam fer la fotografia en una via morta. La Neus Català em va oferir tota la seva complicitat.

Fotografia feta el febrer de 1978

Lola Anglada (Barcelona, 1892 - Tiana, Maresme, 1984)

Va travessar la sala molt a poc a poc, arrossegant els peus, i en arribar al centre li vaig demanar que s'aturés per fotografiar-la. Era la imatge de la soledat i la vellesa, en un món que li era hostil.

Fotografia feta el març de 1978 a Tiana

Resistents, la cultura com a defensa és una exposició i un llibre-catàleg de Pilar Aymerich, que s'ha dut a terme amb el patrocini del Museu d'Història de Catalunya, el Memorial Democràtic i la Fundació Caixa Sabadell. Actualment, l'exposició està itinerant per tot Catalunya.

Maria Aurèlia Capmany (Barcelona, 1918-1991)

A la Maria Aurèlia la vaig conèixer l'any 1962, quan vaig entrar a l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual. Anava amb talons d'agulla vestida de negre, amb faldilla de tub de cuir i fumava puros, era insolent i tossuda. Jo tenia 17 anys i vaig pensar que m'hagués agradat tenir una mare o una tieta com ella, intuïa que, per primera vegada, em trobava davant d'una dona lliure, que sabia qui era.

Fotografia feta el maig de 1971

Maria del Mar Bonet (Palma de Mallorca, 1947)
Fotografia feta el juny de 1973 a Mallorca

Pilar Aymerich

Fotògrafa formada a Londres i a París que s'ha especialitzat en retrat i reportatge. Ha presentat 60 exposicions, ha publicat més de 20 llibres i està considerada una professional amb prestigi en el camp de la imatge.

Montserrat Roig (Barcelona, 1946-1991)

Sento com si la Montserrat estigués de viatge i un dia tornarà. Aquesta és la primera fotografia que vaig fer-li, embarassada del seu fill Roger, a casa seva, amb el balancí, el Guernica, les terrisses, com moltes de les nostres cases a l'època. Ah! i la maleïda catifa de palla que deixava un polsim que no paràvem d'escombrar.

Fotografia feta a l'abril de 1970

EXPOSICIONS

Photographer's Life 1990-2005

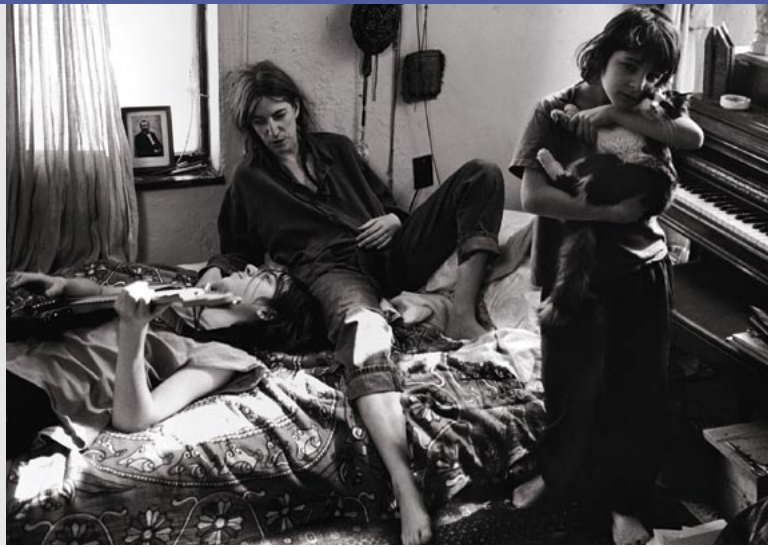
Les millors instantànies d'**Annie Leibovitz** (Connecticut, 1949) es poden gaudir a Londres, ja que Leibovitz és objecte d'una important retrospectiva a la National Portrait Gallery de la capital londinenca. Més de 150 fotografies, en color i en blanc i negre, conviden a mirar el treball de 15 fructífers anys de treball. Leibovitz ha estat la retratista de referència de publicacions com *Rolling Stone*, *Vanity Fair* i *Vogue*.

Exposició: **Photographer's Life 1990-2005**

Fins l'1 de febrer de 2009

National Portrait Gallery St. Martin's Place, Londres (Regne Unit)

Més informació: www.npg.org.uk

Mujeres en plural

Una de les exposicions més significatives a nivell fotogràfic que té lloc a Madrid és **Mujeres en plural**, una mostra col·lectiva de seixanta grans mestres de la fotografia que han retratat la dona del segle xx. **Man Ray, Irving Penn, Cecil Beaton, Lilian Bassman** o **Bill Brandt** coincideixen a la Fundación Canal. Es poden veure obres emblemàtiques, que mostren la bellesa i complexitat de la dona del segle xx.

Exposició: **Mujeres en plural**

Fins el 4 de gener de 2009

Fundación Canal C/ Mateo Inurria, 2, Madrid

Més informació: www.fundacioncanal.com

Simone de Beauvoir, feminista i escriptora

L'**Institut Català de les Dones** proposa un trajecte per la vida per la vida i l'obra d'una dona que, amb el seu enfrontament a les convencions dominants del seu temps, va provocar debats apassionants que encara avui, a cent anys del seu naixement, generen reflexions i polèmiques.

Aquesta mostra sobre **Simone de Beauvoir** (París, 1908-1986) es divideix en quatre apartats: La dona no neix, es fa; Simone de Beauvoir i el feminisme; Beauvoir, l'escriptora L'escriptura de l'experiència. Els textos que acompanyen aquesta exposició són de Marta Segarra, professora de Literatura i Cinema francesos i francòfons de la Universitat de Barcelona i directora del Centre Dona i Literatura.

Exposició: **Simone de Beauvoir, feminista i escriptora**

10 de desembre fins el 30 de desembre de 2008

Sala d'exposicions C/ Baldori Aleu, 6, Sant Boi de Llobregat

Més informació: www.gencat.cat/icdones

DANSA

La Ventafocs, de Companyia Plan B

Grans i petits podran gaudir de la dansa amb la recreació del conte de **La Ventafocs** en un espectacle familiar molt visual, ple d'humor, tendresa i fantasia, on el missatge final és que els somnis poden fer-se realitat.

Un espectacle *made in Tarragona*, ja que la companyia tarragonina **Plan B** va comptar amb la col·laboració de les escoles de dansa de la ciutat, que van fer el disseny del vestuari, i de l'Escola d'Art de la Diputació de Tarragona, que es va encarregar de l'escenografia. Aquest espectacle compta amb la direcció i la coreografia d'Arantxa Sagardoy.

Espectacle de dansa: **La Ventafocs**

20 de desembre – 19 hores

Teatre Metropol Rambla Nova, 46, Tarragona

Més informació: www.planbdanza.com

MÚSICA

Parissa

La millor cantant persa va emmurdrir durant molts anys per culpa de les vicissituds polítiques i religioses del seu país. Però enguany **Parissa**, nom artístic de Fatemeh Vaezi, ha tornat a cantar en públic –va actuar a l'octubre a l'Auditori de Barcelona– i cal escoltar amb passió les seves cançons que engloben ciència, inspiració i sensibilitat, tot de la mà dels versos d'Hafez, Saadi, Rumi o Attar.

Beatriz Luengo Carrusel

La cantant i actriu **Beatriz Luengo** ha sabut posar-se a la butxaca a la millor crítica musical amb el seu primer cd *Carrusel*, disc que conté peces de soul, *rhythm & blues*, funk, copla, *hiphop* i *chanson* francesa.

Carme Solé Vendrell

40 anys d'il·lustració

Per **M. Eugenia Ibáñez**

Poques artistes catalanes tenen un currículum com el de Carme Solé Vendrell i, malgrat tot, els seus 800 llibres publicats, la trentena d'exposicions organitzades i la vintena llarga de premis rebuts a Europa no li han servit per popularitzar el seu nom o per a què el seu rostre freqüentí els mitjans de comunicació, no avesats, gairebé mai, a donar preeminència als talents que es troben amagats en la discreció. Les persones que més la coneixen són aquelles que no poden realitzar campanyes de promoció, els milions de nens que des de 1968 s'enlluernen amb les seves il·lustracions, i que, una vegada adults, són capaços de cercar-la en una exposició només per posar rostre a la dona amb qui van passar la seva infància.

Solé Vendrell (Barcelona, 1944) va estudiar a l'Escola Massana i va publicar el seu primer llibre l'any 1968 després d'esperar dos anys a què l'editorial Teide donés el vistiplau a l'àlbum *Què són les mongetes*. No va tenir precedents artístics familiars clars, encara que a la seva mare, amb la carrera de piano, li agradava dibuixar i un germà del seu pare feia decorats per al teatre. Així que no és d'estranyar que Carme es relacionés al seu barri, Horta, amb els joves del Grup d'Estudis Teatral i que pugés als escenaris al costat de Lluís Pascual, Imma Colomer, Fabià Puigcerver i Àngels Moll. Aquesta duplicitat artística ha tingut continuïtat en les seves dues filles: Maria i Tilda Espulga, la primera és dibuixant i la segona, actriu de teatre.

Un día perfecto

Melania G. Mazzucco

24 hores en la vida de Roma i dues famílies de classe molt diferent serveixen a l'autora d'eix narratiu per dissecar la societat italiana, deixar al descobert els seus vicis i mites, i afrontar temes com la precarietat laboral i l'escola. En aquesta cinquena novel·la, Mazzucco (Roma, 1966) es trasllada al present després d'haver escrit la biografia de la viatgera Annemarie Schwarzenbach a *Ella, tan amada*, i fer un retrat de l'emigració italiana a *Vita. Un día perfecto* s'ha portat al cinema – es va estrenar durant el passat Festival de Venècia – de la mà de Ferzan Ozpetek.

Anagrama – 21 euros

MELANIA G. MAZZUCCO

Un día perfecto

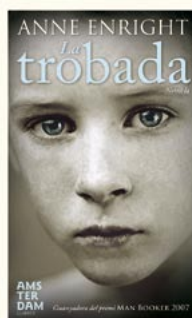

La trobada

Anne Enright

Amb aquesta obra, l'autora va guanyar contra tot pronòstic el darrer Premi Man Booker, un dels més prestigiosos guardons literaris en anglès. Enright (Dublín, 1962) descriu a *La trobada* la Irlanda moderna a través dels records d'un personatge femení, Verònica, i d'altres nou membres d'una família que es reuneixen després de la mort del seu germà. L'escriptora ha publicat un llibre de relats, un assaig sobre la maternitat i quatre novel·les, de les quals només una, *¿Cómo eres?*, (Editorial Poliedro) s'ha editat a Espanya.

Amsterdam Llibres – 18,90 euros

Todos los cuentos

Cristina Fernández Cubas

El volum reuneix relats de cinc llibres anteriors de l'autora, des de *Mi hermana Alba*, publicat l'any 1980, fins a *Parientes pobres del diablo*, del 2006, a més a més d'un text inacabat d'Edgar Allan Poe, al qual l'escriptora va donar final i que es va publicar en un volum col·lectiu l'any 1997. Els llibres de Fernández Cubas (Arenys de Mar, 1945), una de les millors autores espanyoles de relats, descriuen amb extrema habilitat ambients obscurs, personatges desdoblats, com si oferissin al lector les dues cares oposades de la realitat.

Tusquets - 24 euros

Cristina Fernández Cubas
TODOS LOS CUENTOS

Cap a l'any 1990, Solé Vendrell va començar a compaginar les il·lustracions amb quadres d'una duresa que res recorda a l'autora de llibres infantils. Els motius de les seves pintures segueixen sent gairebé sempre nens, però són rostres tristos que expressen dolor, ràbia, por. **“Em preguntaven per què havia de pintar si amb les il·lustracions ja tenia una manera de guanyar-me la vida i una rutina en el treball –explica l'artista–, però va ser com si hagués completat un procés i, a partir d'aquell moment, no era jo qui havia d'explicar alguna cosa als nens, sinó ells els qui miraven el seu entorn i parlaven de la duresa d'allò que veien”.** Aquells rostres infantils plens de dolor van assolir la màxima expressió en el mural *Ibtihal*, un oli que, per encàrrec de l'Ajuntament de Barcelona, va pintar per al Fòrum del 2004 amb retrats de nens i nenes que havien patit els efectes de la guerra; l'última mostra d'aquesta faceta va ser *Més enllà de la màgia*, una interessant exposició que el Col·legi de Periodistes de Catalunya va acollir el passat octubre. Aquesta mostra conté dibuixos de nens sobre fulles de diari que informen sobre desgràcies i perversitats. Solé Vendrell comenta que aquelles pintures sobre allò de tan poca durada com un tros de paper ha estat **“un crit d'atenció, un acte de rebel·lia”** sorgit de la necessitat de donar la seva opinió contra aquell plovisqueig de notícies que apareixen cada dia en els mitjans informatius. Aquest refús al que es llegeix, a allò que els periodistes seleccionen, la porta a afirmar que la premsa està **“emmetzinada”**, perquè només parla de política, de temes intrascendents del cor, de violència i oblida històries humanes que també són quotidianes i podrien oferir una altra versió de la societat, perquè, afegeix, **“el bombardeig de maldat ens emmalalteix a tots”.**

Els sentiments adormits

A aquestes pintures per a adults arriba Solé Vendrell després d'haver il·lustrat contes per a nens de mig món on els textos –que també escriu– s'han traduït a més de 20 idiomes. Ha il·lustrat una Bíblia amb episodis seleccionats per Josep Maria Rovira-Belloso i ha donat forma i color a narracions de, entre altres, Espriu,

José Agustín Goytisolo, Rodoreda, Calders, Fabio Pierini, Claude Levert i García Márquez. De Maria Aurèlia Capmany recorda quan complicat li va resultar acabar *Ni teu ni meu* –**“els seus textos són molt literaris, però gens gràfics”**; pel contrari, la dificultat amb Pere Calders va ser seleccionar les moltes imatges que *Raspall* li suggerien, mentre que amb *L'aniversari*, de Martí i Pol, l'elecció d'il·lustracions va ser senzilla des de l'inici.

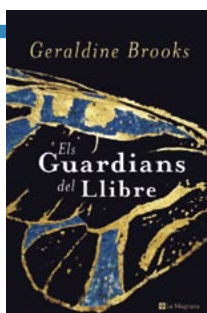
En les seves dues branques artístiques, Solé Vendrell ha detectat un diferent tracte per part de periodistes i crítics: **“Les il·lustracions que fan homes i dones es valoren per igual, però en la pintura, com en tants camps de la vida, hem de demostrar que som millors que els homes per a què se'ns jutgi igual que a ells”.** Per què? A mode d'explicació, destaca que hi ha moltes pintores boníssimes, però, **“quantes mereixen l'honor de sortir en els mitjans informatius o de tenir la resposta del públic?”.**

Cap a on evoluciona Solé Vendrell? L'artista diu que seguirà fent un llibre infantil cada any per a l'editorial Anaya, que acabarà els 25 grans quadres de caps africans que ha pintat per a un nou espai artístic del que ignora la data d'inauguració i que seguirà recorrent als rostres de les criatures per intentar commoure la gent perquè, conclou: **“Els artistes tenim l'obligació d'utilitzar el talent per expressar alguna cosa, per despertar sentiments que estan adormits”.** ■

Carme Solé Vendrell també practica l'escultura, amb peces que reproduïen la tendresa o el dolor d'infants d'ulls grans, i no va desapropiar en el seu dia dissenyar la geganta Laia, que desfila pels carrers de Barcelona el dia de Santa Eulàlia, patrona de la ciutat. Les seves afeccions bàsiques són el cinema, el teatre i, en especial, la lectura. Acaba de llegir tres llibres molt diferents amb els que, assegura, ha gaudit: *Informe al difunt* (La Campana), de Teresa Pàmies, *Por la senda de un ángel* (El Cobre Ediciones), de David McNeil, i *La Maternitat d'Elna* (Ara Llibres), d'Assumpta Montellà.

Els guardians del llibre

Geraldine Brooks

Prenent com a punt de partida un fet real –el misteriós viatge de l'Haggadah de Sarajevo, el més antic manuscrit sefardita conegut–, l'autora ha escrit una història d'aventures, però també de concòrdia entre civilitzacions. Brooks (Sydney, 1955), guanyadora l'any 2006 del Premi Pulitzer de novel·la amb *March*, reconstrueix la història del valuós llibre des de l'expulsió dels jueus d'Espanya l'any 1492 fins a la seva venda al Museu Nacional de Sarajevo, el 1894, i la seva restauració l'any 2001. El 1991, el manuscrit va ser valorat en 700 milions de dòlars.

El mundo que vendrá

Dara Horn

Amb només dues novel·les, Horn (Nova Jersey, 1977), doctora en Literatura Hebrea, ha estat considerada per la revista *Granta* com una de les autores joves amb més projecció. El llibre té com a protagonista un home, solitari nen prodigi durant la seva infància, que es dedica a crear preguntes per a un concurs televisiu. El jove queda impressionat després de descobrir en un museu una obra del pintor rus Marc Chagall que durant anys va romandre a casa dels seus pares. Roba el quadre i amb aquest acte es teixeix la complexa història del llenç.

La hija del sepulturero

Joyce Carol Oates

Ferma candidata al Premi Nobel, assaïsta, novel·lista, crítica literària, poeta i editora, Oates (Lockport, 1938) és una de les grans figures de la narrativa nord-americana contemporània. Autora de més de 50 títols, fa per primera vegada a *La hija del sepulturero* una incursió en la seva biografia al reinventar la vida de la seva àvia, que va arribar a Nova York fugint del nazisme. Simultàniament a aquesta novel·la, l'editorial Lumen ha col·locat a les llibreries una altra obra de Oates, *A media luz*, escrita l'any 2001.

RBA / La Magrana – 19,30 euros

Destino – 21 euros

Alfaguara – 24,50 euros

Festa del 16è aniversari de l'Associació de Dones Periodistes i lliurament dels Premis de Comunicació no sexista

El passat 30 de setembre, a les vuit del vespre, es van lliurar els Premis de Comunicació no sexista que atorga l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya (ADPC). Aquest guardó reemplaça els Premis Periodístics Liris, Cards i Rosa del Desert que durant els darrers 15 anys l'ADPC ha lliurat. Enguany, els premis van ser els següents:

Premi: Bones pràctiques en Comunicació no sexista per eliminar o decidir no incorporar anuncis de contactes:

- Diari Avui
- Diari 20 minutos
- Diari Público

Premi: Bones pràctiques en Comunicació no sexista per informar i fer visibles accions de dones:

- Maricel Chavarria, periodista de *La Vanguardia*

Premi: Bones pràctiques en Comunicació no sexista per utilitzar un llenguatge no sexista en el seu redactat a:

- Revista *El Masnou Viu*, de l'Ajuntament d'El Masnou

Premi: Males pràctiques en Comunicació no sexista per utilitzar sempre imatges de dones com a reclam sexista a:

- Revista *Interviú*

Premi: Males pràctiques en Comunicació no sexista per ometre les dones a l'esport

- Programa *El Larguero* de la Cadena SER

Premi a la Innovació en Comunicació no sexista per la realització d'un programa informàtic sobre l'ús del llenguatge no sexista:

- NombraEnRed, de la Comisión Asesora sobre el Lenguaje. Instituto de la Mujer. Madrid

Premi a la Trajectòria periodística per més de 50 anys de dedicació constant al periodisme amb rigor i honestat a la periodista:

- Roser Bofill, exdirectora d'*El Ciervo*, fundadora i exdirectora de la revista *Foc Nou*, de la qual actualment n'és l'editora.

Els guardonats van rebre un dibuix original de la dissenyadora Pilar Villuendas.

La celebració va tenir lloc al Foyer del Gran Teatre del Liceu de Barcelona. Pepa Fernández, directora i conductora del programa de RNE *No es un día cualquiera*, va ser la presentadora de l'acte.

2- Rosa Maria Peris, directora gral de l'Institut de la Mujer i Sara Berbel, directora gral d'Igualtat d'Oportunitats en el Treball del Departament de Treball de la Generalitat 3- Roser Bofill, premi Trajectòria i Montserrat Puig, presidenta de l'ADPC 4- David Miró, El Público, i Maite Calvo, Oficina del Parlament Europeu a Barcelona. 5- Dolors Comas d'Argemir, representant del CAC i Toni Ayala, 20 minutos. 6- Maricel Chavarria, periodista, i Teresa Llorens de la Diputació de Barcelona 7- E. Gisbert, alcalde del Masnou i Malika Zethoui, Consell de Dones de l'Ajuntament de Barcelona. 8- Xavier Bosch, director de l'Avui i Anna Solà, directora de l'Institut Català de les Dones

Anna Gea Ingrid Cornet

Competir amb moto, una experiència a seguir

Per **Eulàlia Sòria**

La Federació de Motociclisme de Castella la Manxa i Racing 100 ha organitzat la Primera Copa Femenina de Velocidad, que ha aplegat un total de 17 dones, amb edats que van dels 18 als 60 anys, tres d'elles catalanes.

Dues, l'Ingrid Cornet i l'Anna Gea, són un exemple del que representa endinsar-se en un món tan masculí com el de les competicions de motos de gran cilindrada. L'Ingrid té 25 anys, és de Girona i va començar la seva trajectòria molt joveneta: el seu primer contacte amb el món de les motos, i concretament de la competició, va tenir lloc al participar conjuntament amb dos amics a una prova de resistència de 12 hores de ciclomotors.

Aquell fet li va fer veure que li agradaven les motos i especialment, les de competició. Ara fa dos anys va decidir competir amb màquines de gran cilindrada. Per això es va comprar una Yamaha R6 amb la que va començar a córrer simultanejant les competicions amb la pràctica de *cross* i *supermotard*, fet que li va permetre agafar fons i agilitat per a les proves de velocitat. Aquesta Yamaha R6 amb una cilindrada de 600 ha estat la màquina que l'ha portat a aconseguir un més que merescut segon lloc al premi Copa Femenina de Velocidad. Cornet va tenir tan clar el que li agradava

que va deixar la seva feina en una gestoria laboral per posar a Girona capital, juntament amb un amic, una botiga de venda i recanvis de motos.

Una comptable a les carreres

Pel que fa a l'Anna Gea, entra en aquest món ja de gran, i ho fa de la mà del seu company. Actualment té 38 anys és de Vilanova i la Geltrú, de professió, comptable i treballa al *Diari de Vilanova*.

Des de sempre, les motos havien estat una gran afeció per a ella, però mai s'havia plantejat competir. El seu company va llegir en una revista especialitzada que s'estava creant aquesta competició i la va animar a participar-hi.

Per a Gea, que sempre havia tingut motos de diferents cilindrades, el repte d'entrar en un món d'homes i poder demostrar que les dones saben estar sobre una moto amb la mateixa facilitat que els homes la va fer decidir.

Un cop inscrita a la competició es va trobar amb la urgència de temps per preparar-se. La competició començava al cap de tres setmanes de la inscripció i ella mai havia rodat en cap circuit de velocitat. Així, i amb un únic entrenament es va aventurar a participar a la prova.

Ha competit amb una Suzuki GSXR 600,

la del seu company; aquesta màquina l'ha portat a un novè lloc i l'Anna se sent molt satisfeta de la seva classificació. L'objectiu que la va portar a aquesta aventura va ser el demostrar-se a si mateixa, i de retruc als altres, que les dones podem fer tot el que ens proposem.

L'Ingrid i l'Anna coincideixen en destacar el bon ambient que ha estat present a totes les proves i demanant que se segueixi aquest exemple i es facin més competicions de motos femenines. També els agradaria que, un cop passada aquesta experiència, que els ha donat seguretat en circuit, totes es veiessin amb cor de formar part de competicions masculines.

Les dues expliquen que algun homes riuen quan elles estan en un circuit i segueixen fent els típics comentaris de "ja veuràs que faran aquestes, si no podran aguantar el pes de la moto". Però també hi ha un altre grup, per sort molt nombrós, que està convençut que les dones poden fer un bon paper a les competicions de motos i els hi demanen que formin part dels seus equips perquè els agradaria que les dones també competissim amb ells en proves com 24 hores de resistència i circuits de velocitat.

L'Ingrid i l'Anna se'n van a casa amb una molt bona experiència i amb la il·lusió de properes competicions. ■

La cuina de l'Isma és, és clar, a casa seva: un taller en reformes, que ell mateix ha dissenyat per acomodar-lo a la seva feina. Hi passa gran part del dia, barrejant gustos i donant forma a plats que siguin saludables i alhora, fàcils d'elaborar. Gran part del seu pis està destinat a l'art culinari: mil i un trastos de cuina, una gran nevera i un gran rebost, que no passen gens desapercebuts. Per a ell, la cuina és "un viatge d'anada i tornada". Amb 34 anys, és una de les cares més conegudes de Televisió de Catalunya i ha publicat llibres com 'Cuina per a solters', 'La cuina de l'Isma. Els nostres clàssics' i 'Receptes de l'Isma'.

Isma Prados, Cuiner

“ A casa,
cal netejar bé
totes les
superfícies ”

Text: **Aurora Antón**

Quan va iniciar-se, a la cuina?

Quan jo era petit i vivíem a Caldes de Montbui, els meus pares treballaven. El meu germà i jo acostumàvem a dinar a casa de l'àvia. Però quan jo tenia 9 anys, ens vam traslladar a Parets del Vallès i aleshores, ens vam haver d'espavilar. Va ser aleshores quan vam agafar responsabilitats. De vegades, nosaltres mateixos ens havíem de preparar el dinar!

I de manera professional, com va començar al món de la restauració?

Als 14 anys ja treballava com a *chico para todo* en un bar: a banda de servir, netejava els gots i els lavabos.

Ha aplicat aquest ritme de feina a la seva faceta domèstica?

Sí. Com el ritme de feina és tan alt, les tasques domèstiques esdevenen fàcils. La meua parella, l'Anik, i jo ens repartim les responsabilitats a casa. La convivència es basa en aportar més que en exigir. Jo m'encarrego sobretot directament de la cuina, de la compra, de la casa... Té molt a veure amb què treballo al mateix lloc en què visc.

Però no ho fa tot, oi?

No faig tant altres coses com planxar, tot i que sé fer-ho. I per sort, podem disposar d'una persona que ve un cop a la setmana. Planxa la roba neta i fa un repàs general.

Què em diu del llit?

No li dono tanta importància. Odio que les coses hagin d'estar perfectament per si ve algú. El més important és canviar la funda de l'edredó. Si ve algú i el llit no està fet, tanco la porta de l'habitació.

És endreçat?

No sóc desendreçat, perquè sempre he lluitar per optimitzar la feina i el temps. De la mateixa manera que cada cop que faig una truita francesa, sempre vull que tot surti millor. Personalment, tots podem créixer optimitzant el nostre temps.

Com ho fa?

Manifesto la necessitat. A partir d'aquí, faig un anàlisi, una diagnosi i un pla d'execució que després duc a terme. Segons el que aconsegueixo, valoro si he de millorar en algun aspecte. Recordo un professor que ens deia: "la perfecció no existeix, però això no vol dir que no et puguís posar en la seva direcció".

La cuina no s'acaba mai, oi?

No, s'ha de fer cada dia. És un viatge d'anada i tornada. S'engega al matí i a la nit tot ha de quedar ben net. No és bo deixar-se

la feina d'un dia per l'altre, perquè sinó la brutícia s'encasta. Escombrar, passar la baieta i fregar és bàsic.

Com és un dels seus dies de compra?

La faig en dues fases: una, al súper, on compro conserves, matèria inert i begudes; i l'altra, al mercat, on compro el producte viu: vegetals, carn i peix. Sempre necessito saber d'on prové el producte fresc. Ha de ser de pagès o biològic.

I un cop arriba amb la compra a casa?

Aleshores, endreço la nevera ingredient a ingredient. Tot ha d'estar ben net, així es conserva millor, més temps i sense bacteris. Per exemple, l'enciam el poso en un *tupper ware* estenen els fulls en diverses capes de paper de plata. Així pot durar perfectament bé una setmana.

Per economitzar temps?

Sí. El mateix dia que faig la compra, destino una hora a ficar tota la verdura neta a la nevera. Així, quan em poso a cuinar, vaig molt més ràpid. És un dels secrets per cuinar en 15 minuts. Amb una bona previsió, es poden fer moltes feines en paral·lel.

Com anima al seu fill Pol a fer feines de casa?

Només té 5 anys. Als nens d'aquesta edat, els has de fer jugar. No els pots obligar, però sí portar-los en la mateixa inèrcia de les coses. Jo intento que sorgeixi en ell la voluntat de participar-hi, però sobretot que es pensi que la idea és seva. Sempre que és possible, està amb mi a la cuina, dintre de la quotidianitat. Volta molt per la cuina, amb mi.

Recicla?

Sí. No m'emprenya. Als restaurants, reciclem molts quilos.

Com fa per no tallar-se?

Estant al cas del que estic tallant. Però de fet, vaig fer-me un tall amb un *talla fiambres* i la marca la tindrè tota la vida.

Com conviu amb tants electrodomèstics?

M'hi porto bé. Sóc la persona que té la renta per càpita més alta d'electrodomèstics al món: nevera, rentadora, congelador, envasadora al buit, termomix...

Llegeix totes les instruccions?

Abans, no. Ara, cada cop més.

Com porta els comptes de casa?

Els controlo al mil·límetre. Com que gestiono la meua empresa, m'ho miro tot. Calculo ràpid els preus de despesa. ■

Qüestionari domèstic:

Li agrada cosir?

No en sé, de cosir.

I planxar?

Sí. Però ho faig només si tinc temps. El codi deontològic de com deixar un coll de camisa ben planxat el conec molt bé. La meua mare treballava en una bugaderia!

Un truc per netejar bé els vidres...

Amb papers que no tinguin fibra de vidre. Els diaris i el paper de vàter van molt bé. Mai hem de fer servir paper de cuina, perquè té fibra de vidre! Després, hi hem

de passar sabó i eixugar-ho amb un drap.

El relaxa rentar plats o tot el contrari?

Em relaxa! Tinc rentavaixelles i m'esbronquen per no fer-lo servir.

Assecadora o estendre la roba?

Prefereixo estendre-la, sobretot ara que tinc un fantàstic pati, a casa.

Quan va al súper?

Per la tarda, a última hora, cap a quarts de nou.

Li agrada comprar mobles?

No m'enamoro dels mobles, tot i que sí m'agraden... i també, de tant en tant, me'ls faig jo mateix.

Què li costa fer més, a casa?

Posar la rentadora. No ho faig mai! N'he perdut la pràctica. També he deixat de rentar roba a mà.

Quin és el seu dia de neteja general de la casa?

No en tinc un, de fix. Netejo quan fa falta. També hi entra l'es-très: per a mi, de vegades, és com fer esport. Quan m'hi poso, m'embolico i no paro.

És un bon home de fer feines?

M'encantaria ser mestressa de casa professional!

Quina nota es posaria?

Un 6. Així em deixo endavant un llarg recorregut.

COM A DIRECTIVA, ENTRENADORA O JUGADORA, A L'ESPORT HI FALTES TU.

Hi ha moltes dones que ja fan esport. Perquè és bo per a la seva salut, per sentir-se bé, per competir.
Però l'esport encara necessita més esportistes. I, sobretot, més entrenadores, més àrbitres, més directives...
Perquè com més dones hi aportin els seus valors, més hi guanyarem.

Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència

per
l'esport

som-hi